Notiser
fra Turistfærder Sommeren 1895

(af Overlærer Schulz).

I. Selbu—Tydalen.

Så vakker en Fjeldbygd Selbu er, kan man kun beklage, at Adgangene did er såvidt tungvindte, at kortere og hyppigere Udflugter didop ikke vil kunne falde i manges Lod. *Per pedes apostolorum* har jo Sagen ingen Vanskeligheder, men vil t. Ex. en Familie med Børn røre på sig og tage op til Selbu, blir Udgifterne til Skyds forholdsvis betydelige. Den billigste Rute er over Klæbu til Teigen, 22 Km. fra Trondhjem. Dette blir for enkelt Skyds Kr. 3.74. Turen med Dampskibet fra Teigen koster op til Selbu Kr. 1.00. Summa Kr. 4.74.

Fra Heimdal forbi Hyttefossen, over Trangfos (Bro) til Brøttem og Selbu har man følgende Udgifter: Til Heimdal med Jernbanen, 3. Kl. Kr. 0.40. Fra Heimdal til Brøttem anføres nu — efter ny Opmåling — Distancen at være 18 Km. For enkelt Skyds betales for 21 Km. Kr. 3.57. Billet med Dampskib til Selbu = Kr. 1.50. Summa Kr. 5.47. Turen over Hommelviken og Mostadmarken er ubetinget den interessanteste og mest afvekslende, men tillige for Skydsbefordring den kostbareste: Billet 3die Klasse til Hommelvik med Jernbane Kr. 0.80. Mellem Hommelvik og Fuglem regnes Skydsbetalingen efter samlet 28 Km. = Kr. 4.76 for enkelt Skyds. Til Meboen fra Fuglem koster med Dampskibet Kr. 0.50 altsaa samlet på denne Rute: Kr. 6.06. Tages Bådskyds over Sjøen fra Fuglem (7 Km.) koster dette for 1 Person Kr. 1.96. Fra Hommelvik fåes Skydsbefordring med Trille og 2 Heste til Fuglem — og omvendt — efter følgende Takster: 2 Personer Kr. 12.00, 3 Pers. Kr. 13.00, 4 Pers. Kr. 15.00.

Det lader næsten til, at Skydsskafferen i Hommelvik tar sig sine Pligter som sådan temmelig let. Den 11te Juli ifjor måtte jeg vente 3 Timer på Skyds — 2 Heste —, da der kun var 1 Hest hjemme på Stationen. Denne er forpligtet til at holde 3 faste Heste, og samme Dag var ingen Skyds gået ud. Hestene var samtlige — på den ene nær — sendt $^1/_2$ Mil bort på Beite. Ingen mandlig Assistance på Stationen, kun en gammel Kone og en yrliden Gutunge. På Veien fra Hommelviken passeres et Stykke herfra Follafos i Homla tilv., og ved Gaarden Bakken kommer man ned på den gamle Vei fra Trondhjem om Jonsvandet til Selbu. På Bro over Homla kommer man forbi Modstadmarken Værk, nedlagt som Jernværk, nu drevet som Sagbrug, forbi Foldsjøen, gjennem Granskog til Stationen Sneisen (13 Km.) Her er godt, rensligt Kvarter, meget forekommende Folk. Videre er Veien bakket, langs Vikelven — små Fossefald —, på Bro over Elven, forbi Dalvolden Sagbrug (Angellske Stiftelser). Tilh. Halfartjærnet, og tilv. har man Vennafjeld og Våttafjeld. Er man kommen Bakkerne op til Høiden har man et glimrende Skue ud over Selbu-**„Stranden“** nedenunder sig, over Sjøen til **„Meboen“**, og Dalen op gjennem med Nea's blanke Slyngninger. Man har ret foran sig Fjeldrækkerne: Fongen, Ruten, Mælshogna på Dalens nordre Side, på søndre Side sees Bringen, Rensfjeld m. v.

Ny Chaussé er under Oparbeidelse fra Fuglem op under Våttafjeld om **Gråsjøen**, hvilken man ser tilv oppe fra Høiderne ovenfor Fuglem.

Fra Fuglem lønner det sig godt at bestige Våttafjeldet. Man går på den nu planerede nye Chaussé op til Gråsjøen — 1 Time fra Fuglem. Herfra ca. 1 Time op på Fjeldet (689 m.) Jeg har hørt det i Selbu gjentagne Gange og fra forskjelligt Hold, at oppe fra Våttafjeldet kan **Midnatssolen** sees!

Veien om Hell over Elverum til Selbu — den 4de Rute didop — vil kun være af Betydning for Cyklister. Fra Skydsstationen Marienborg („Hagabakken“) til Hell er Distancen hele 36 Km. Veien er noget ensformig.

Uagtet Adgangen til Selbu således er tungvindt nok, har Trondhjem intet mere nærliggende, naturligere og gunstigere Ud-

fartssted end didop. Dampskibet „Telegraf“ søger Eieren at holde i den Stand, som Omstændighederne tillader ham, og uagtet et mere komfortabelt og lidt mere hurtiggående Skib kunde være ønskeligt af Hensyn til Turisttrafiken, kan jeg ikke tro, at „Telegraf“ afholder nogen, som ellers vilde did, fra at besøge Selbu.

Selbu leverer et klart Bevis på, hvorledes Invasion fra Byerne og lettede Kommunikationer hurtigt bringer gamle Bygdeskikke og Eiendommeligheder i Klædedragten m. v. til at forsvinde.

Den Tid er ikke så særdeles fjern, da al Trafik fra Trondhjem til den isolerede Fjeldbygd foregik på Kløv. Den for en Del År siden afdøde gamle Gubbe på Hegset i Floren kunde — siges der — erindre den Tid, da Veien til Selbu ikke rak længer end til Foden af „Vollabakken“ oppe på øvre Baklandet. Her la Selbyggen sine Varer på Kløven, og over „Valene“ lå Tømmerstokke på tvers over den uopdyrkede , bløde Myr. Så bar det videre op gjennem Klæbu. Senere kom Kjørevei her, og den Tids Veie var ikke Chauséer — derfor har man Beviset i Stigen, den såkaldte „Stegan“ gjennem Passet fra Klæbu til Selbusjøen, hvor i mange År Selbyggen og hans Heste sled de tunge Kvernstenslæs op og ned ad de steile Bakker.

Nu har Selbu Chaussé fra Heimdal til Brøttem, Chaussé til Stjørdalen, og om nogle få År er de værste Bakker og Knæk fjernet fra Veien mellem Hommelviken og Fuglem. Man ser nu så omtrent aldrig en Selbyg med lyse Skindknæbukser, rød Vest og Toplue. Kvindernes eiendommelige sorte Hue er forsvunden og afløst af det mere klædelige Skaut. Den hårdføre, kraftige Befolkning med noget grovkornede Sæder er i de sidste Par Decennier i en forbausende Grad bleven humaniseret. Den indtrængende Civilisation har sat sit sikre, ydre Præg på Befolkningen og År for År svinder mere de sædelige Udvækster, som før florerede her. De lettede Kommunikationer, — Selbu har nu også Telefon — et forbedret Skolevæsen — har i relativt kort Tid formået at omforme Selbu og dets Befolkning.

Vakrere Fjeldbygd med sundere Luft har vi ikke nordenfjelds. Og gjennem Selbu har man gjennem det — man må kalde det — naturskjønne Tydalen en let Adgang til de store, prægtige Høi-

fjeldsvidder over til Guldalen, Røros og til Sylene, Meraker, Storlien og Enafors.

Dette må fremholdes så længe og så ofte, at man her nordenfjelds engang bider sig Mærke i disse Ruter.

De vigtigste af disse Fjeldovergange har jeg — udførligt nok, når vedkommende Turist medfører de til Ruten nødvendige Kartblade — beskrevet i Turistforeningens Reisehåndbog Pag. 71—88, Rute IX og Rute X. Særlig maa fremhæves Fjeldovergangen langs Skarsfjeld til **Nedalen** under **Sylene,** et Fjeldkompleks, som det turistinteresserede Sverige sætter større Pris på — lader det til — end vi her nordenfjelds endnu gjør. Trondhjems Turistforening har i flere År havt en Turiststation under Sylene. Denne Turiststation er på langt nær bleven så godt besøgt, som det nu fortræffelige Stel, den vakre Høifjeldsnatur og de efter nordenfjeldske Forholde imponerende, pittoreske Syler fortjener det.

Svenska Turistföreningen opfører iår en Turisthytte nord for Sylene for at tilfredsstille den stigende svenske Turiststrøm til Sylene fra Storlien og Enafors. Flere Stationer op gjennem Tydalen har efter Evne indrettet sig på at modtage Turister, men selvfølgelig vil Fremskridtene ikke kunne ventes raske, når en øget Frekvents ikke stimulerer Befolkningen til yderligere Foranstaltninger. På Græslivold, der ligger idyllisk nede ved Nea — Ørretfiske i Elven — har således Stationens Eier bygget et lidet særskilt Hus med Fællesværelse og to Soveværelser udelukkende for Turister. Stellet er enkelt, men absolut rensligt, og den gode Vilje og Forekommenhed er tilstede.

De før for Trafikken så hindrende, voldsomme Bakker mellem Hegset og Græslivold, „Kubjørgen", er nu en Saga. Veien er omlagt, og let Vei — væsentlig omlagt af Tydølerne selv — fører nu oppe paa Fjeldsiden med steile Stup ned til Nea, langt nedenunder, gjennem Granskog.

Hver Gang, jeg reiser gjennem Tydalen, overraskes jeg ved nye Indtryk af en Natur, der ikke er imponerende, men venlig og indtagende. En yndigere Natur end langs Nea mellem Græslivold og Aune kan man neppe tænke sig, og Veien fra Ås — Broen over Nea — forbi Gaarden Fossan, over Løvøien, langs Tya, forbi

Moensjø, gjennem Birkeskogen til Stuesjø vil altid frembyde smukke og indtagende Detaljer for et vågent og opladt Øie og et for Naturindtryk modtageligt Sind.

II. Rotledalen.

Længe havde jeg hørt **Rotledalen** omtale som en særdeles vakker Sæterdal under Fjeldrækken: **Fongen. Ruten, Mælshogna.** Herover har man Overgangen til Stjørdalen (Sondalen), og til Meraker (Gilså Hytte). Min Rundtur ifjor gik efter følgende Rute (Kartblad Selbu 47 A — 60 Øre): Selbu—Børdalen—Kvittyten—Rotledalen—Mælshognastupet—Græslivold, 2 Dages Tur.

Man har her for sig et fremtidigt Turistfelt, som videre må undersøges, fortrinsvis fra Meraker.

Fra Selbu — „Meboen" — går Kjørevei forbi Havernesset og Eidem ind til Garberg — på Bro over Garbergselven — til Gården Alset. Herinde hørte jeg oppe i Engene Akerriksens lune og hyggelige, men nordenfjelds desværre i de sidste År så sjeldne „Sang". Efterstræbelser, kanske også Slåmaskinerne har næsten udryddet den vakre Fugl af vor nordenfjeldske Fauna.

Fra Alset fører nogenlunde kjørbar Vei — Sætervei — ind gjennem Børdalen, langs Børa fra Børsjøen.

Som på såmange Steder i vort Land, går også i Selbu Sagn om, at Bygden før den „sorte Død" har været mere og videre bebygget og dyrket end nu. Langåsvolden — som Sæterveien passerer forbi — og Fossan Sæter skal før i Tiden ha været store Gårde. Særlig var Fossangubben en mægtig og rig Mand, som kjørte til Kirke med sølvbeslået Sæletøi og „Sølvtømmer", og Klokkerne ringte ikke ind til Gudstjeneste, før Fossangubben viste sig på Langåshøiderne. På Børdalsvolden skal engang i Tiden en Kirke ha stået, efter hvad min Ledsager, Guttorm, meddelte mig, ja engang i Tiden skal, siger Sagnet, Selbu ha havt 6—7 Kirker. Man ser, hvor Traditionen, den mundtlige Overlevering, kan være lidet at stole på!

Oppe fra Langåsvoldene har man en vakker Udsigt over Børdalen, Børsjø med Selbu og Sjøen i Baggrunden. I SV. sees Bringen og Rensfjeld og langt bagenfor disse en rund Kuppel — Hommelfjeld (nede i Os) eller Tronfjeld (i Tønset)? Oppe på Langåsvolden traf vi en snurrig Fremtoning, en liden lav- og kalvbenet Fyr, hvis skarpe Fjæs bar et besynderligt Præg af en maliciøs Idioti. Det var Bygdens Visesanger, Ole Nilsen Langli, som viste sig at sidde inde med Bygdens hele Krønike. Han afleverede en Række Viser, særlig om Bygdens Storkarer og om deres Styre og Stel. Med disse sine Viser forlyster han Sæterjenterne rundt om på Sætrene Sommeren igjennem. Havde jeg havt Tiden for mig, vilde jeg noteret ned et Par af hans lange Rægler.

Over et Høidedrag kommer man over til en liden med slake Fjeldsider begrænset Høifjeldsdal og passerer Stråsjøen langs dennes Nordside, går forbi et Par Sætervolde tilv. Stykkevis synbar Sætersti. Man svinger så noget op under Svartåsen og ser foran sig Præstøivoldene nede på Dalbunden, hvilke man stiler imod.

Herfra kort Stykke Vei mellem Høistakken (et kegleformigt lidet Fjeld, som man ser foran sig hele Dalføret igjennem) og Graafjeld. I OSO. Retning ser man i det Fjerne på de sydvestlige Afhældninger af Brennerya Kværnstensbruddet: **Kvittyten.** På den anden Side af Dalen — SV. for Kvittyten — sees Stuerne ved et andet Kværnbrug: **Stubbrud.** Under Gangen til Kvittyten har man foran sig Fongens ret mægtige Kolos, i mere sydlig Retning sees Ruten og skimtes Mælshogna. Nedenfor Krittyten ligger det fiskerige **Kvernfjeldvand.**

Her er man midt inde i et ægte Høifjeld. Fjeldsiderne klædte med grå Vidjeremser i Fjeldbandene, med ypperlige Rypejagter.

Til Kvittytens lille „Inspektionsstue" med to Senge og Skindfælder — kemisk rene for påtrængende Sengekammerater — får Turister velvilligst Adgang ved Henvendelse til Eieren, Handelsmand Fr. Birch i Selbu.

Kvernberget er en mørk, seig Glimmerskifer, hvori Tyter: Granater eller et Mineral Staurolit i korsstillede Krystaller. Det er hvad Geologen kalder en metamorfoseret Glimmerskifer, omdannet på Grænserne af de gjennem Revner i Jordskorpen fra Jordens

Indre frembrudte ildflydende „eruptive" Masser: Granit, som man træffer på Veien fra Stråsjøen o. s. v. i en lys, hvid Form, og Gabbro, en mørk, seig Bergart, som man træffer på overalt i fast Fjeld nede i Rotledalen og videre over Mælshogna.

Det er et hårdbart Liv Selbyggen fører inde i Høifjeldet her midtvinters, når Snestormene raser, så Folk ikke kan fjerne sig mange Skridt fra Kværnstuerne, før de taber Orienteringen og så — Levemaaden! Enten Selbyggen ligger i Kværnfjeldet eller i Skogen på Tømmerhugst om Vinteren, er „Grønskap" — Grød + Surmelk ofte hans eneste Føde. Variationen i Levemaaden er, at Grøden i de fleste Ugens Dage fortæres kold, af og til varm — og samme Mad til Frokost, Middag og Aften. Hårdføre Folk og små Fordringer til Livet!

Hele Kværnbruddet lå nu fuldt af Sne. Milevis til Bygden, hvor det finarbeides, skal så det udskudte Kværnberg transporteres. Fra Selbu til Kvittyten ca. 8 Timers Marsch.

Over et Høidedrag kommer man i SO. Retning ind i en vid Sæterdal til Liavolden ovenfor lille Kværnfjeldvand. Gjennem Dalen strømmer Fagerelven, Bielv til Rotla. På stærk Sætervei kommer man langs Foden af Fjeldet Sprøiten, til Kalvskindvolden og Balvold. Jeg medførte Fotografiapparat med 6 Plader for denne Tur, og på Udsigten fra Balvold med Fongen, Rutens og Mælshognas smukke Fjelerækker tilvenstre og udover det brede Dalføre ofrede jeg de 3 Plader.

Desværre — en begyndende Landskabsfotograf er altid stedt i alleslags Vanskeligheder under Udførelsen af Kunsten — det gjælder rigtig Belysning, Expositionstid o. s. v. Var disse Fotografier ikke bleven mislykkede, vilde de ha leveret vakre Illustrationer til Rotledalens Naturskjønhed.

Man passerer nu snart de på to tydelige Indlandsterasser liggende Sæterkomplekser: Stormoen og Svenskmoen ved Rotla. Også om disse går Sagnet, at de engang skal ha havt faste Beboere.

Over Rotla til Velvevold, om Bårdsgårdssætrene, over Ramåen til Kallarsvold. Rotla falder ud i Nea ved Skydsstationen Rolset. Terrænet langs Elven yderst uveisomt, ikke Sætervei her. Istedet-

men i det samme de skulde løfte Kjedlen, såes Hilmoen i Brand, de slap Taget, og siden er Kjedlen ikke fundet.

I Hoeggen Ås oppe i Åsgrænden fandt engang Per Ustgaren, da han var ude og gjætede, et muret Hvælv, som kom tilsyne derved, at han tilfældigvis grov væk Torven. I samme Øieblik var Kreaturene som blåste væk, han måtte sætte afsted efter disse, og siden — fandt hverken han eller andre Stedet igjen!

III. Nedalen—Essandsjø.

Løvøien er sidste Skydsstation i Tydalen. Herfra kan fåes „Fjeldskyds" til Stuedal, over Fjeldet til Reitan o. s. v.

Fra Græslivold er der først flad Vei langs Nea, gjennem **Aune**grænden — på en flad Slette —, hvor Kirken nu står, senere stærkt bakket Vei op til Hovedgrændene i Tydalen, hvor den stærkeste Bebyggelse findes, **Aas** og **Østby**. Det var fra Østby, at Svenskerne under General Armfelt satte tilfjelds nord om Øifjeldet op til Essandsjø i Januar 1718 og siden over til Handøl ved Ånnsjøen.

På Bro over Nea over i Tyas dalføre. Tya danner en Række Fosse tilh.

Fra Løvøien går Vei (ikke rodelagt) langs Tya, forbi Eidsfossen gjennem „Åsdalen". I Urene på venstre Hånd finder man en yppig Flora: Daphne med sine dybrøde Bærklaser, Rhamnus med sorte Bær, Geranier, et Mylr af Lillekonvaller o. s. v. Man passerer det vakre, fiskerige **Moen**vand, gjennem Birkeskog til **Stuesjø**. Forbi Stuevoldgrænden rundt Sjøen til Stuedalgrænden, øverste Grænd i Dalføret, 18 km. fra Løvøien.

Allerede ved Løvøien ophører Dyrkning af Korn og Poteter. Al „Grønskap" må kjøbes. Heroppe lever Befolkningen udelukkende af Fædrift.

Det er ikke så lang Tid siden Løvøien var Sæter under Østby, Moen Gård under Aas, Stuevold og Stuedal under Græsli. Faste Beboere har Stuevold siden 1802, Moen Gård er i de sidste De-

cennier opdyrket af Indflytninger fra Røros. Dette modsiger den Tradition, at Tydalen skal være bebygget ovenfra.

Tydølen og Selbyggen tilhører to forskjellige Racer. Kontrasten mellem dem er stærkt påfaldende. Tydølen er åbenbart dolikokefal (langskallet) med smalt Ansigt, ofte stærkt markerede Træk, og man træffer ofte sort Hår og mørke Øine, høie og slanke Folk. Tydølerne er en Blandingsrace, opblandet ved Indflytning og Indgifte fra Gudbrandsdalen, Opdal, Røros og Ljungdalen (et Dalføre 5 Mile fra Grænsen inde i Sverige).

Raceforskjellen træder skarpt frem mellem Hegset, øverste Gård i Selbu, og Græsli, nederste Bebyggelse i Tydalen.

Selbyggen er en mere fæstnet Race, kortvokset, blond og kortskallet (brakykefal). Indgifte fra andre Bygdelag mere sjelden. Samgifte mellem Tydøl og Selbyg yderst sjelden, om nogensinde skeet.

Fra Stuevold satte vi op langs Foden af Skarsfjeld til Nedalen. Veien var fortrinlig opstaket og opvardet, så selv den mindst erfarne Turist kan gå trygt som på en Landevei.

Man kommer snart op på et vidt, åbent Høifjeldsplateau med Mælshogna, Ruten, Fongen og Øifjeldet tilv., Skarsfjeldets grå Fjeldsider uden nogen Vegetation tilh. Fremfor sig Sylenes raske Konturer, og langt ude i Horizonten ser man mod Nord Snasahøgarnes mørke, tunge Masser inde ved Enafors. Veien går tildels over glaciale Morænebanker af Grus og Aur, og på den sparsomme Birkeskog hist og her, kan man af de nøgne Stammer med Løvet i Toppen se, hvor høit Snedriverne går op om Vinteren. Vandreblokke — af tildels på disse Trakter fremmede Bergarter — er strøet omkring, engang i Tiden båret bort fra fjerntliggende Steder på Isens Ryg. Næsten borte på Kammen, fra hvilken man ser Neas Dalføre med Neøienes rige, frodige Birkeskog ret nedenunder sig, går den opvardede Vei mellem to mægtige Vandreblokke af en Kvartsit, der findes i fast Fjeld lige ved Nedalen. Før jeg satte afsted til Nedalen, havde jeg rustet mig med 6 „very rapid" tørre Plader til Fotografering. Fra den nævnte Kam tar Sylene sig fortræffelig ud, men en ren Storm fra Syd hindrede desværre al Fotografering. Det var umuligt at få Apparatet til at stå roligt.

Nede i Bakken — under Nedstigningen fra Plateauet — findes en grei, tydelig Afviser: **„Vei til Båden“, „Vei til Vadestedet“.** Fodgjængere tar den første, langs et lidet Tjern, tilh. på Sti, lige på Elvemælen til Turistforeningens Båd, der altid skal ligge på Elvens **venstre** Side. Fra Elven et kort Stykke Vei op til Turiststationen **Nedalen,** 3—4 Timers Marsch fra Stuevold. Nu er man lige ind under Sylene. Her har midt ind i vilde Fjeldet Jon

Nedalen.

Nedalen for en Del År siden slåt sig ned som fast Beboer — et rent amerikansk Nybygge. Nu har han råd sig såpas Hus, at han kan huse nogle Turister. Stellet herinde er ganske fortrinligt. Jeg vil bare anføre, hvad Datteren på Gården — Ellen — opvartede os med, og mere kan man for en billig Penge umuligt forlange eller ønske så langt udenfor Alfarveien. Ikke skal Madstellet afholde Turister fra at besøge Nedalen.

Første Dag serveredes til Middag: pisket Rømme, stor Ørret — kogt hel! — med smeltet Smør og Poteter (man er her langt over Potetesgrænsen), Multegrød med den solidest mulige Fløde, Spegekjød, Ost, Brød — og når man så dertil har 1 Flaske Øl, så gad jeg vide, om der fornuftigvis kan ønskes noget mere. I Høide med denne Beværtning var Serveringen til Frokost og Aften: Næste Dags Middag var: Rømmegrød og kogte, røgede Okse- og

stegt Ørret, Ost, Smør, Spegekjød, The, Melk, Vafler o. s. v. — Renstunger, Svedskekompot! Men uagtet disse kulinariske Herligheder havde der med os to — min Hustru og mig — blot været 7 Turister på Nedalen iår, af hvilke 3 havde besteget Storsylen.

Det er altid hyggeligt at komme frem til Nedalen. Venlige Folk, som gjør, hvad de kan, men det er desværre ikke om alle Turister, de siger, at „han var en kjøli, sempel og artu'en Kar“. Mange stiller ude paa Landsbygden uden Hensyn til, at denne korte Sommertid er Landsfolkets travleste Tid, og at der på de fleste Steder findes lidet af Viktualier på Lager, stive Fordringer og prutter mangen Gang for den tarvelige Godtgjørelse, der forlanges. Oftest er det vistnok af bare Uforstand, får man håbe. Turistforeningen har på Stationer nordenfjelds sat så lave Takster, at disse ikke kan gi nogen Anledning til Anke.

Oppe på en Birkehaug ved Nedalen ser man Turistforeningens røde Vimpel med T. T. i hvidt. Den var så medtaget Vimpelen nu, at der bare var én T igjen, og ny blev heist. Den kan være til Nytte en slig Vimpel nede i skoget Terræn, hvor ingen Udsigt fåes. For 2 År siden kom Hustruen og jeg over Fjeldet fra Enafors. Vi havde i forceret Marsch med $^1/_2$ Times Hvil på den svenske Turistforenings Hytte i Endalen, Nord for Sylene, gået fra Kl. 8 Morgen til Kl. 11 Aften og tildels vasset i halvsmeltet Sne.

Oppe fra Høiden havde jeg i Skumringen tat en stor, grå Vandreblok for de små, grå Huse på Nedalen, og vi gik trætte og sultne, og tullede ude i Myrene og nede i Skogen. Så får jeg i det Fjerne Øie på den røde Vimpel — ellers var vi kanske blit gående ude i Skogen Natten gjennem.

Bestigning af Storsylen.

Turistforeningen har Fører på Nedalen 12. Juli—20. August, men det kan ha sin Interesse at beskrive Bestigningen af Storsylen for dem, der ikke vil ha Fører, så meget mere som Beskrivelsen af Bestigningen på Reisehåndbogens Side 83 derved suppleres.

Fra Nedalen går man øst om Birkehaugen, beliggende NO. for Gården og holder NNV. skråt op på Plateauet — Varder. Man går forbi to fra Sylene udstikkende Fjeldhammere på høire Hånd, og kommer ind til Syltjernet under selve Storsylen. Fra

dette Tjern går Fiskåen ned i Essandsjø. Tjernet passeres, med dette på venste Hånd over Åen. Man følger først en grøn, græsklædt Remse, der drar sig op langs Fjeldet, så skråt tilhøire gjennem Ur op på Sylskaftet, først til nordre, så til søndre Top. Man må søge at få Tag i de Varder, der fører op til Toppen.

Syltjernet. Efter Fotografi af E. Olsen.

Hele Turen tager ca. 10—12 Timer, selve Opstigningen fra og tilbage til Syltjernet 4—5 Timer.

Den vandtætte Blikkasse, Turistforeningen har besørget til Opbevaring af Visitkort o. s. v. inde i Varden, har den forrige Fører, Lars Stuedal, der nu opholder sig inde i Sverige, gjemt så godt, at den ikke findes.

Der har af svenske Turister været skrevet en hel Del om Sylene, og der har været nogen Polemik — også i Bladene — om,

hvem Sylene tilhører: Norge eller Sverige. Den høieste Top, hvis Høide ikke er ganske sikker, den, vi kalder Storsylen, er svensk. Hvad vi kalder „Lillesylen“ er på Rektangelkartet „**Storsola**“ (1710 m.), hvor Grænsemærket i sin Tid skal være indhuggen, uden senere at være gjenfundet, siger lokalkjendte Folk, der har været med på Grænsebefaringerne i de senere Tider. Svenskerne har også sin „Lillesylen“ på svensk Grund.

Udsigten fra Sylene er storartet. Stud. med. G. Meisterlin

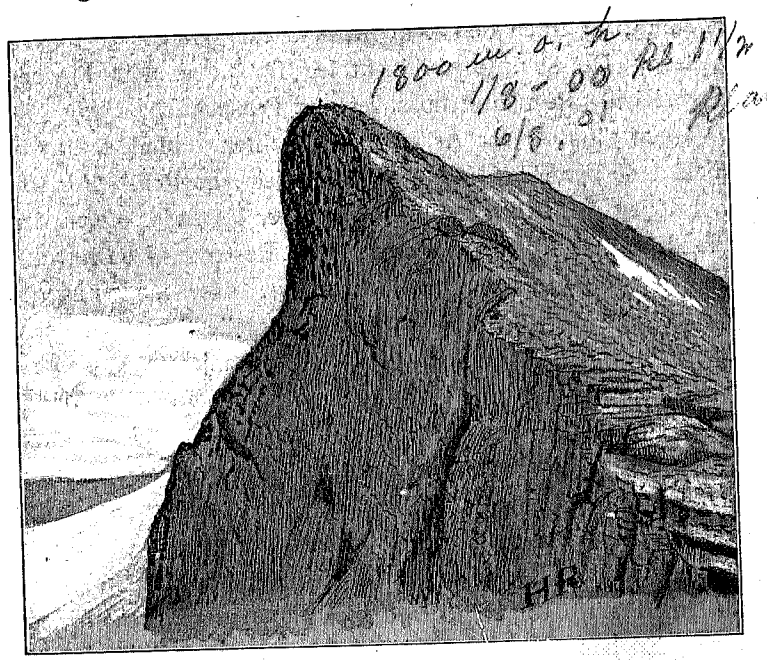

Storsylen. Efter Tegning af Dr. H. Reusch.

har på Nedalen slået op et Kart over Udsigten med Sigtelinier. Man ser fra Toppen: Storvigelen, Vigelfj., Skarvdørsfj., Hummelfj., Tronfj., Rondane, Glittretind, Galhøpiggen, Høigen, Snehætta, Blåhammeren, Troldtinderne (Vengetinderne), Blåhø, Troldhætta, Snota, Bukhammeren, Bringen, Ruten, Gråkallen, Fongen, Skarven, Fondfjeld, Hermansnasen o. s. v. Som man ser: et vidt Skue ned bl. a. til Jotunheimen, til Troldheimen og til Gråkallen inde ved Trondhjem. Hr. Meisterlin har ikke tat med Sølen nede ved Sydenden

af Fæmund, som jeg tror med Sikkerhed at ha set, ligesom ingen Fjelde på svensk Grund, Bunnerfjeld, Åreskutan, Helagstöten, Haftorstøten o. s. v. er medtagne.

Vi fik Regn og ren Sydøststorm under Opholdet på Nedalen, så Sylene og Ekorndøren lå i tæt, tyk Skådde. Det har idet heletaget til Dato — dette skrives $^{9}/_{8}$ 95 — været en sørgelig Sommer både for Landsfolk og Landliggere. Her oppe i Tydalen har det været gråt i gråt, Vinden har gået i ren Runddans hele Vindrosen rundt, og enten den kom fra NV. eller fra S. — Regn og atter Regn. Det stilnede såvidt, at jeg fik ta et Par Plader af selve Nedalen. Resultatet hosstillet i et Prospekt.

Vargen tiltar År for År på disse Trakter. Man træffer ofte på Fjeldet de sørgelige Kadavere efter ihjelrevne Ren. For to År siden traf jeg ovenfor Stuedal flere Skrotter liggende, og på denne Tur fandt jeg nede ved Essandsjøen bl. a. Resterne af en velvoksen, gammel Rensokse med et svært Hornudstyr. Hornene var så vakre, at jeg hamrede dem løs fra Skallen og fragtede dem med helt ned til Østby igjen, forat tage dem med til Trondhjem.

Det lønner sig nu for Folk at søge efter Varghi. Man får 50 Kr. i Præmie pr. Individ, enten Vargen er ung eller gammel; og fra Bygderne drar mangen en ud på Varghisøgning på Vårkanten. Finnerne finder dog flest Hi. Jeg erindrer, da jeg for 2 År siden kom ind på Enkroken ved Enafors, at 3 små, tilsyneladende meget venlige og indsmigrende Hundehvalpe kom springende imod mig, logrende med Halerne og smøg sig op langs Benene. En liden Fyr plystrede på dem, og de pilede hen til Gutten, som tog en af dem op til sig i Armene. Ikke lidet forbauset blev jeg, da jeg blev opmærksom på, at det var små Vargunger, som en Fin havde tat — før de havde Øinene åbne — inde ved Essandsjøen.

De for løse omkring, lå om Natten oppe på Hjellen, kom pilende, når man plystrede, var i alle Manerer fuldstændig som Hundehvalpe og man anser vistnok med Rette Hunden som en kultiveret Aflægger af Gråbenen. Et Par Ungdommer fra Tydalen, som i flere Dage streifede rundt på Fjeldene efter Vargehi ivår, fandt intet, men kom hjem med 27 Ræveunger!

Hvor nærgående Vargen nu, til Ulykke for Renen, er bleven på disse Trakter, kan skjønnes deraf, at en Tydøl nu nylig (Juli 95) en Morgen tidlig Kl. 5 traf en Varg — stort Eksemplar — midt på Landeveien nedenfor Gården Fossan. At Vargen ikke river ihjel mere Småfæ, end den gjør, det kan man takke Sæterbikjerne for. De holder Vargen væk, uagtet denne sidste er både større og stærkere, men feigere Dyr end Vargen findes neppe, når de da ikke færdes omkring i Flokke. Uagtet det kanske blir lidt for meget Vargeprat, kan det ha sin Interesse at komme med et Par mig refererede Småting:

Mens Vargen tar selv de største Rensokser ellers om Året, berger disse både sig selv og Simlerne i Brunsttiden. Nogle Arbeidere ved Meina Grube oppe i Guldalen, 1 Mils Vei ovenfor Reitan, så en Dag oppe på Fjeldsiden en stor Rensokse gå og dingle med ludende Hode efter en Flok Simler. De holdt Udkig med Renen, som de antog for syg. Så ser de Rensoksen gjøre et Kast bort i et Krat, og frem farer en Varg — Oksen efter i fuldt Sprang bort over Fjeldet. Den havde gået og holdt Udkig med Vargen, som lurende fulgte efter Simlerne.

Det er ikke altid let for Vargen at tage den rapfodede Ren. Min Meddeler så engang en Varg forfølge en Ren. Udaset kastede Vargen sig ned på en liden Ry, og nogle Skridt fra denne kastede da også Renen sig ned. Efter en liden Pust reiste Vargen sig, i samme Øieblik sprat Renen også op. Så bar det afsted igjen i lynende Fart bortover Fjeldet. Kommer så Renen til Vand, er den berget. Den er en dygtig Svømmer, Ulven en mådelig. Det hænder ikke så sjelden, at Folkene på Stuevoldgårdene ser Ren stå ude i Vandet i Stuesjø, jaget ned fra Fjeldet af Vargen.

Jon Nedalen fortalte mig følgende: En Dag han arbeidede på en Slåt lige ved Nea nede i Neøiene, hører han et Plask og Styr nede i Elven. Han springer ned til denne. En Ren kommer strygende opover. Den tyr ind til Jon, og et Øieblik efter kommer en Ulv sættende lige ind mellem Benene på Manden. Ulven sætter et yderst forbløffet Fjæs op, idet den får Øie paa Jon, kaster rundt og stryger afgårde. Renen holdt sig flere Uger nede ved Husene på Nedalen.

Det er for 4—5 År siden, jeg var oppe på Falkfangervola på Rypejagt. Så ser jeg en stor Renokse gå og slænge alene. Jeg kom den ganske nær. Hele det venstre Skulderparti var oprevet og venstre Forben brukket tvert af oppe ved Skulderen. Jeg besluttede mig til at få Dyret skudt med Hagelbøssen, men kunde ikke komme den på nært nok Hold. Under disse mine Forsøg blev Renen mere og mere sky, og Enden på Historien blev, at Dyret forsvandt oppe på Fjeldet i raskt Trav med det i Skindet hængende Forben dinglende som en Pendel frem og tilbage — Ulvens sikre Bytte!

For at afslutte disse zoologiske Historier: Oteren går helt op til Nedalen — der er skudt Oter der ved Vintertide — og fra forskjellige Hold heroppe er anført, at det ikke er så længe siden Bæver fandtes oppe ved Neøiene. Underkjæven af et Bæverkranium opbevares på en Gård i Tydalen. Folk deroppe erindrer, at Bæveren byggede sine Undervandsboliger nede i Bækosen, „Børhylen", ved Løvøien. Sidst skal Bæver være seet i Tydalen i 1850.

Denne Gang skulde jeg op til Essandsjøen, et af det nordenfjeldskes vakreste Høifjeldssjøer, for at se på Turistforeningens nye Båd og Bådstøet ved Esnaosen i Sjøens Sydende. Veien did fra Nedalen — først noget myret, senere i fint, tørt Lænde, tildels Birkeskog — er fortræffelig opstaket ned til Esnaosen Kun bør Turister være opmærksom på, at når man er kommen midtveis langs Hånktjernet, der passeres tilh. lige ved Nedalen, deler Stien sig. Man tar **tilhøire.**

Bådstøet med Turistforeningens nye Båd, der desværre endnu ikke på langt nær var, hvad man kalder „pottæt", ligger på Elvens venstre Side, et Stykke ovenfor, hvor Elven flyder ud af Sjøen. Lidt Tjærebredning til, og Båden vil bli helt galant.

Nede ved Osen kommer man først til „Kantens" Bådstø og over på den anden — Elvens høire — Side ser man Kantens Koje.

For en Del År havde Lappen, Ole Kant, der nu lever som Eremit oppe ved Sjøen, en hel Del Ren og var Velstandsmand. Så opdagede han 1851 Kobberkisforekomsten nede ved Osen, fik

Kontanter mellem Hænderne ved Salget af denne, slog stort på og var snart Fant. Nu har han bare Fisken i Essandsjøen og i Esna at holde sig til, og på denne er der ingen Mangel. Så fanger han Ryper om Vinteren. Foruden nævnte Koje, ser man i Retning af Sylene et Stykke borte i Birkeskogen nok en Koje, og nok en finder man anført på Kartet ved Fiskåens Udløb i Essandsjø.

Nede ved Osen er Terrænet dygtig myret. Den Kløvhest, min Hustru tronede på ved Siden af Bagagen, Fotografiapparat m. v., sank nedi, og ved dens fortvivlede Kast slyngedes hun bort i den vasfyldte Myr, så hun så ganske sørgelig ud, da hun omsider fik kloret sig op af det sorte Myrhul.

Ved Konsul Huitfeldts Velvilje fik vi Adgang til de galante Appartements på Esna Grube. Gruben blev drevet 1852—1861. I de sidste År er også en Del Kis taget ud af Gruben. Fremdeles Storm fra Sydvest — Sylene i Skådde — så fotograferes kunde der ikke.

Lidt Fisk fra Esna kunde smage godt tilkvelds. Lars og jeg drog så afsted, han med Angletrø og Mark, jeg med Flue. Esna er en ypperlig Flueelv i lagomt Veir. Nogle Kast med Flue, og en glinsende, gulbuget 5—6 Marks Ørret tog Fluen; og — væk var denne. Ny Flue, et Par Kast, nok en på, og igjen — Fluen væk. Mine to bedste, rigtignok allerede meget udslidte Fluer strøg med: en Flue med blå Lavskrikefjær, den anden en spinatgrøn Busteflue. Især den sidste havde altid vist sig uimodståelig. Legte Ørreten sig bare med andre Fluer, hug den straks fast, når denne spinatgrønne Flue bødes frem. Så tog jeg en pen 4 Marks Ørret ind og fik igjen én på. Den sprat op i Luften, sådan ca. 9—10 Marks Fisk tænker jeg, og gik rent som en Laks ud med Snellen, hvinende i Diskant, den store Høl frem og tilbage. Jeg holdt den forsigtig tot, men desværre — den glap. Vi fik efter disse Fataliteter 5—6 vakre Ørreter ialt. Men så var den Herlighed ude. Nye Kast, nye Fluer, ikke et Nap! Ørreten er en lunefuld Fyr.

Jeg kan således erindre en Dag for nogle Aar siden oppe ved Glommens Udløb fra Aursundsjø. Jeg havde gået flere Dage og fristet Fisken i en Høl med de delikateste Fluer og de mest udsøgte Kast. Der var Fisk nok, men den var for kræsen og lidet

villig til at ta Fluen. Så kommer en Dag en Kollega af mig for at aflægge os en Visit. Hans Frue havde det trangt om Ferskfisk på Sommerresidensen borte ved Røros. Så bar det da afsted op til Hølen. Det begyndte så småt at duskregne, og Ørreten var en 10 Minutters Tid, tænker jeg, så forhippen efter Fluen, at jeg i den korte Tid tog op et stort, vakkert Knippe med Ørret. Så kom et Plaskregn, og dermed var Ørreten kommen på andre Tanker. Nu var det slut med Fiskeriet for den Gang.

Næste Dage roede vi i Turistforeningens omtalte Båd ud til Fiskeåen, hvor Klop iår er lagt. Denne ligger lige ved **Fiskåvolden**, en for Tiden ubeboet Sætervold midt inde i den ypperligste Havnegang. Kloppen var solid og bra Den syntes ikke at være synderlig påkrævet nu, da Elven med Lethed kunde vades omtrent tørskoet lige nedenfor Volden. Imidlertid er det ikke afveien, at Kloppen er der. Under Regn svulmer Fiskåen hurtigt op, så Vadningen blir noget vanskelig. For 2 År siden lå 3 trønderske Studenter ude om Natten, fordi de ikke kunde finde Vadet, — og omsider måtte de over Åen på dybere Vand, som gik dem op under Armene.

Nu skal en godt synbar Afviser sættes op ved Kloppen, og der vil enhver kunne finde den og komme tørskoet over her.

Fra Esnaosen kan man langs Essandsjøens østre Side komme til Storeriksvold ved Sjøens Nordende, eller til Storlien (Reisehåndbogen Side 85). Fra Storeriksvold kort Vei til Skarpdalsvold og over til Turiststationen **Gilså** Hytte (godt Logis hos Mad. Iversen) og til Meraker Station (Reisehåndbogen Side 77). For denne sidste Rute skal Klop lægges over Djupholma, og lidt Myrgrøftning udføres ved denne. Jeg vil her gjøre opmærksom på, at Rektangelkartet er feilagtigt, idet **Storeriksvold** er lagt for langt op fra Sjøen. Volden ligger kun 5 Min. Gang fra denne.

Trakterne om denne prægtige Høifjeldssjø må i **Fremtiden bli et søgt Turistfelt. De er letvindte, vakre og afvekslende, har gode Fiskeelve og do. Vande.** Rundt Sjøen er de forskjellige Ruter opvardede. På Storeriksvold blir til Turistsæsonen 96 en Hytte færdig. Årsberetningen i dette Årsskrift gir detaljerede

Oplysninger også om Takster for Roing fra Storeriksvold og Esnaosen.

Ovenfor Storeriksvold findes Resterne af en liden Stenhytte, som skal skrive sig fra hollandske og tyske Falkfangere, som i det 17de og i forrige Årh. lå omkring på Fjeldene her for at fange Jagtfalke. Navne som: Falkhytvola, Falkfangervola, finder man på Kartet på begge Sider af Tydalen.

En Rundtur over Selbu, gjennem Tydalen, over Fjeldet til Nedalen og siden rundt Essandsjø til Meraker Station fører over så storslagent Høifjeld, at man godt efter mit Skjøn kan stille dette op mod t. Eks. Hardangervidden eller Høifjeldsnaturen mellem Sogn og Hallingdal.

Denne Gang valgte jeg at ta fra Esna Grube om Broksjøerne til Østby. Ruten står behandlet i Reisehåndbogen, Side 78. På Kartbladene „Essandsjø“ og „Stuesjø“ er Sæterveiene anlagt feilagtigt og ufuldstændigt.

Ruten kan tages noget anderledes og kortere end i Reisehåndbogen beskrevet. Der går tydelig Gangsti — på de fleste Steder opstaket og opvardet — fra Esnagruben helt til Grabakvolden, hvor Kjøreveien til Østby begynder. Fra Gruben går Vei i SV. ud over bløde Myrer — Birkestranger er flere steds lagt i Myren — op på Fjeldet, hvorfrå man har en særdeles vid og vakker Udsigt over Esnas Dalføre, Sylene, Snasahøgarne m. v. Jeg tog et Fotografi af Sylene i et Øieblik, de lå skyfri. Veien går gjennem tørt Lænde med flere Småvande, i kuperet Terræn, nord om Broksjøerne, lige nord for Råvåtjern (fiskerigt) over i Neas Dalføre, om Rishaugvolden (ikke aflagt på Kartet), til Grabakvolden. Nea går her Fos i Fos. Kjørevei går gjennem vakker Granskog frem til Østby. For os tog Turen nøiagtig 5 Timer, men jeg tror, man får regne lidt længere Tid på den. Den er en let, vakker Fjeldovergang for dem, som fra Nedalen vil ha nye Ruter. Fra Østby kan man fortsætte om Skarpdalsvolden til Gilså Hytte og Meraker. Denne Rute, som jeg opgik for 5 År siden, er nøiagtig beskrevet i Reisehåndbogen, Side 77.

IV. Tydalen—Riasten—Reitan.

Til Trondhjem tog vi dennegang over Fjeldet til Reitan, i voldsomt Regnskyl forbi **Moen** gjennem Birkeskogen op til **Ovlingen, Glommens Kilde.** Vakkert Høifjeld. Mellem Busjøen og Grundsjø går Sætervei — utydelig — ned til Riasten, på hvis nordre Bred man træffer flere bra Sætervolde.

Riasten tilhører Glommens Vasdrag. Gjennem Storelven, gjennem Ridalen føres Vandet fra Riasten ud i Riensjø og videre ud i Aursundsjø.

Fjeldsiderne ned til Riasten er fattige på Birkeskog. Denne er ødelagt for at skaffe Ved til Fyrsætningen ved de mange Kisgruber, som gjennem Tiderne er drevne på disse Kanter. Og hvad der er bleven levnet, har senere bl. a. Finnerne gjort godt Indhug i for at skaffe sig Birkestranger til sine mange Renstrøer hist og her.

Over et Høidedrag kommer man over Vandskillet ned i Gulas Dalføre. Gula kommer fra det lille, fiskerige Fjeldvand — Gulåen. Hele Guldalen nedigjennem ligger Sætervolde. Oppe på Fjeldplateauet tilh. ser man Kjølifjeldets snedækte Sider.

Vi overnattede på **Renolsvolden** ved Nordenden af Riasten. Eieren af Sæteren (Erik Renolen) har bygget en liden Stue til Sæterstølet.

Der har været klaget over, at Turister på Renolsvolden ikke altid har været pyntelig behandlet. Stationen er imidlertid ikke indtaget under Turistforeningens Takster, da Stedet er af liden Betydning som Turiststation og Stellet er ganske tarveligt.

Tidlig næste Morgen måtte vi tørne ud Kl. 6 for at nå ned til Reitan til Trænet Kl. 10. Eieren af Sæteren skulde samtidig kjøre noget Smør ned til Bygden, og da Læsset var let, fik min Hustru Plads oppe på dette.

Vi havde Hest og Mand med for Bagagen fra Løvøien helt frem til Reitan for Kr. 9.00.

Jeg blev derfor yderlig forbløffet, da Hr. Erik Renolen for Transporten af min Hustru, som ballancerede ovenpå Læsset, forlangte Kr. 6.00, da vi efter vel 3 Timers Kjøring kom frem til Reitan Station.

Jeg havde anseet det for upåkrævet at tinge på Forhånd for Skydsen. Husherren sagde Aftenen i Forveien, før der var Tale om, at min Hustru kunde få sidde på Læsset, at han næste Morgen skulde kjøre ned til Bygden.

Selvfølgelig fik han sine Kr. 6.00 ubeskåret, men jeg gav samtidig Manden det oprigtige Løfte, at dette Optrækkeri skulde bli noteret — hvilket herved sker — andre til Advarsel!

Det er den kostbareste Skyds — Leilighedsskyds — som jeg nogensinde har havt. Sådanne Tilfælder er beklagelige. Det til det yderste at ville udnytte Anledningen til at få mest muligt ud af Turisterne er heldigvis her nordenfjelds en sjelden Foreteelse. Landsfolket viser sig tvertimod — med en rigtig Forståelse af en voksende Turisttrafiks økonomiske Betydning for Landdistrikterne som Regel meget rimeligt.

Flereste ds har Sætereiere etableret virkelig gode Turiststationer for egen Regning. Jeg vil bl. a. nævne **Storelvedalen** i Ridalen, opbygget af Peder Jonsen Brynildsvold ved Aursunden, **Vollansæter** i Jøldalen (Paul Grindal i Rennebu) og **Boggevoldsæter** sammesteds (Ole Boggevold i Meldalen).

Som Afslutning en liden Episode, en Illustration, om man så vil, til den Sats, at alt er relativt her i Verden: I Kupeen traf vi et gammelt Ægtepar fra Røros, som for første Gang i Livet — ialfald for Konens Vedkommende — kom udenfor den ved Røros Bergstad begrænsede, snevre Horizont.

Det var ingen Ende på Forundring over alt det nye, storartede den gamle Kone så, og med den elskeligste Umiddelbarhed gav hun sine Overraskelser frit Løb.

De høie Graner, de frodige Enge og store Bondegårde vakte hendes Beundring, og jeg studsede, da hun rent kom i Ekstase over en Kornager — den første hun så i sit Liv, og som hun friskt væk karakteriserede som så „vakkert blå"!

Overraskelserne steg i jevn Klimaks, efterhvert som vi nærmede os Byen, og kulminerede i tomastrede Skibe i Trondhjems Havn.

Et Par Dage efter så jeg Ægteparret igjen oppe på Museet, og som gammel Bekjendt slog jeg en Passiar af med dem. „Ja, de havde oplevet meget på sine gamle Dage"!

V. Fjeldovergang fra Reitan til Løvøien over Holtsjøen.

(Af Student Jørgen Lysholm).

Fra Reitan Jernbanestation følger man Kjøreveien opigjennem Guldalen ca. 4 Km., indtil Gula gjør en større Bøining mod Syd. Her kommer to større Bække (Tveråene) ned på venstre Hånd. Ved den borteste Bæk bøier man af tilvenstre, følger grei Sætervei opigjennem Birkeskogen til et Par Sætre er nået, vader her let over Tveråen og sætter Kursen på skrå opover Fjeldlien nordover; dette er snarere, om end kanske lidt tyngre, end fremdeles at følge Tveråen eller Folla, som den nu kaldes, helt til dens Udspring, ca. 1 Km. søndenfor Holtsjøen. Er man nu kommen Fjeldskråningen op, gjælder det at tage den rigtige Vei. Man ser Bjørkleppen ret i Vest, Kjølifjeldene og nogle andre Fjeldtoppe mod Nordvest. Man går indunder Toppen af den østligste af disse. Man er nu oppe på selve Høifjeldet, og vakre Udsigter åbner sig for en. I Syd på den anden Side Guldalen sees Storskarven og Lilleskarven, i Øst og Nord udbreder sig svære Fjeldvidder, oversået med Indsjøer, hvoraf Holtsjøen let kjendes på sin langstrakte, rektangulære Form. I Vest stænges Udsigten af Kjølifjeldene. Juli 1895, da en Kamerat og jeg gik Ruten, var der en sand Mangfoldighed af Rovfugle heroppe, så mange som jeg ikke har seet noget andet Sted. Hvor vi så hen i Luften svævede de omkring, både høit og lavt, speidende efter deres Livret — Lemæn, og stadig lod de deres ilske Skrig høre. Der var Høger og Falker, men især var det Sneuglerne, disse Høifjeldets Måser, som optog vor Opmærksomhed. De tager sig prægtige ud i sin skinnende hvide Fjærdragt, som stikker så grelt af imod Fjeldets gråsorte Farve. Jeg havde min Fuglehund med, og denne stakkar blev nu så heftig angrebet på alle Sider af Sneuglerne, at den rent konfus over disse for den så besynderlige Fremtoninger af Luftens Skabninger tog sin Tilflugt til os, og således blev vi selv det Centrum, hvorpå disse nærgående Fugle rettede sine Angreb. Dette likte vi ikke og begyndte strax en livlig Kanonade med Sten. Dette afficerede dem imidlertid ikke det ringeste, og med én Gang satte den dristigste af dem, en overmåde svær Sneugle, med susende Fart lige imod mig; jeg brølte ud noget ganske voldsomt, slyngede mit Projektil mod den, dog uden at træffe. Nu ventede jeg et mindre venskabeligt Sammenstød, men i sidste Øieblik forandrede den Kursen og strøg tæt forbi kun nogle Tommer borte, så jeg kjendte Lufttrykket fra dens Vinger. Formodentlig var vi nu lige i Nærheden af deres Reder; men al Søgen efter disse var forgjæves. Det varede længe, før de forlod os.

Man skråner nu nedover Fjeldet, tilvenstre for Indsjøen Meina, ned i et Dalføre, op igjennem dette, over Bækken i dets Bund, skråner lidt op tilvenstre og man befinder sig på et aldeles jevnt, næsten horizontalt Platå. Man holder sig på dettes venstre Side. Mod Vest tilhøire hæver sig „Blåhammerens“ bratte Bjergknauser. Man passerer på venstre Side af det vakre, næsten cirkelrunde Fjeldvand „Veunsjøen“, fremdeles over det flade Platå og man ser nogle mindre Høidedrag, „Veunhøgda“ ret fremfor sig. Man går over disse, nær indunder Blåhammeren tilhøire. Heroppe ser man Tydalsfjeldene for første Gang: De mindre Fjelde „Løvøivola“ og „Movola“, bagenfor disse det anseligere „Øifjeld“ og længst bag det vakre „Fongen“ med en større Snebræ. Herfra er Veien grei nedover, idet man styrer ret ned på Svartåsjøen, omgivet af Birkeskog. Fra Svartåsjøen $^1/_2$ Mils Sætervei til Løvøien over Løvøivola. Her glimrende Udsigt over en stor Del af Tydalen med sine mørke Granskoge, over endeløse Fjeldvidder og længst i Øst hæver Skardørstinderne og Sylene sig imponerende i Veiret. Turen tager ca. 7 Timer, og lønner sig bedre end Ruten om Riasten og Kjøligrube, der tager 9—10 Timer.

VI. Foldalen—Fagerlidalen—Vindøladalen. Snota.

(Af Stud. med. G. P. Meisterlin).

Hvor det lysnet og hvor det lettet — at komme frem fra den trange Svartådal, hvor Troldhættas og Gjeithættas mægtige Fjeldsider, steilt hævende sig op på hver Side, og Snota i Forgrunden spærred al Udsigt og kun levned Anledning til at betragte eller rettere sagt at fordybes i dens trange Vildhed. Men så, når man har gåt og blit ganske nedstemt og forunderlig trist ved bare at se de bratte Stupene med Storstenene under — de forknudrede Birketrærne og den fossende Elven, så letner Humøret, og man føler sig som en frigjort Bergtagen, når man kommer frem og ser udover Foldalen! Stor og bred ligger den for en med grønne Birkeskoge, med Elven flydende stilt og lunt afsted i Slynger. Men rundt om hæver sig Tinderne, høie og betagende i de forskjelligste Former, og alle har de som fælles Pynt Bræerne, der ligger som skinnende Baand eller Plader om Fjeldsiderne og gir dem på samme Tid et end mere indbydende og imponerende Præg.

Foldalen danner Troldheimens Centrum og dens vakre og bekvemme Turisthytte er et Knudepunkt for de forskjelligste Ruter og Ture. Som en Afarm af Surendalen strækker den sig sydover, og den har beholdt en Del af denne sin Moderdals Bredhed, på samme Tid som de høie Fjelde rundt om gjør den til en Høifjeldsdal af Rang. Fjeldene er Troldheimens vakreste og høieste: Snota med Gjenboen Troldhätta, Sadlen, Neådalssnota, Neådalspiggen o. s. v. — alle er de Stortoppe, og alle ligger de Side om Side rundt Foldalen. Og på det skjønneste Punkt, hævet lidt over selve Dalbunden, ikke langt fra det Sted, hvor Svartåen med strygende Fart kaster sine Vandmasser ud i den bredere Folla, — der ligger Turisthytten — sjeldent vakkert, og indbyr og drar alle, som måtte ha Sans for en storslåt Natur til Besøg og Ophold.

Troldheimen er kjendt og meget omtalt nu, og dog er der Steder endnu, som ligger fuldstændig borte, — Steder, hvor sjælden et Menneske end sige en Turist har færdedes. Dette er for

Størstedelen Tilfældet med Toppene på Foldalens Vestside, med Undtagelse af Snota da.

Snota er jo Troldheimens stolteste og høieste Top (1689 M.) og har nu ved sin Skjønhed og Høide tiltrukket sig fortjent Opmærksomhed. En Tur didop lønner sig da også. Vanskelig er ikke Bestigningen, men den frembyr dog, selv for den mest forvænte Turist, stor Interesse. Brat er den jo til at begynde med, men med den forunderlige Lethed, Fjeldluften gir, glemmer man Anstrængelserne for et storartet Velbefindende, og så, når man kommer opover, og Udsigten mer og mer udvides, — Toppene begynder at stige frem i Former så forskjellige og vilde, man ei har anet, Dalene udvides og løber sammen for ens Blik, — ja, da længes man blot fremad og opad til lettere Luft, til friere Utsyn, og så står man, før man ved Ordet af det, deroppe på Toppen. Udsigten synes en storartet under Opstigningen — Udsigten fra Toppen er overvældende! Der åbnes jo da til Rundskue, og det, man nu ser, er i vid Omkreds Norges høieste og vakreste Tinder. Over de nærmeste Troldheimsfjelde hæver sig Toppene vestover, sydover og østover, høiere og høiere med Bræer og Takker, den ene bag den anden helt til de i det Fjerne blånende Jotunheimen, Dovre, Rondane og Sylene. Navne som Dalatårn, Trolla, Romsdalshorn, Troldtinderne, Vengetinderne, Galdhøpiggen, Glitretind, Nautgarstind, Snehætta, Høgronden, Trondfjeld, Vigelfjeldene og Sylene markerer Udsigten til de tre Sider og ved Siden af disse et sådant Utal af Toppe, Bræer og Tinder, at det vilde være en Umulighed omtrent at nævne hver enkelt ved Navn. Mod Nordvest og Vest tar Toppene stadig af i Størrelse, og stor og vid åbner sig Udsigten over Trondhjemsfjorden og omliggende Bredbygder og videre udover og vestover over Havet fra Trondhjemsleden i en stor Bue ud mod Horisonten sydover til henimod Romsdalsfjorden — Havet med Masser af Fjorde skjærende sig ind på kryds og tvers og med sit Bånd af store og små Øer i en Række langs Landet. Vanskeligt falder det at løsrive sig, og roligt går i Begyndelsen Turen nedad med idelig Stans for at kaste et sidste Blik på denne eller hin Tinde. Og så ud på Bræen for at bese ordentlig de store Sprækkene,

hvoraf Bræen vrimler. Det er med en vis Angst og Forsigtighed man nærmer sig disse; et Blik ned i deres mørke Dyb — på deres kantede Konturer — bringer en til af al Magt at søge at vægre sig mod intimere Bekjendtskab. Men længer ned er Bræen tryg og så går det, lystelig skridende nedover og hjem til Turisthytten.

Søndenfor Snota mellem denne Top og Sadlen strækker sig Fagerlidalen ind, bøiende sig i en Bue fra Syd til Vest — rundt Snota og dens Udløber Vasdalsfjeld, for så mod Nord at munde ud i Vindøladalen, et parallelt med Foldalen nordover mod Surendalen løbende Dalføre. Fagerlidalen er ubeboet og lidet kjendt. Og dog er Dalen storslagen vakker og en Afstikker fra Turisthytten gjennem denne ned i Vindøladalen og saa gjennem Bredskaret igjen over til Foldalen en meget let og afvekslende Tur.

Fra Turisthytten ligger Ruten om Fuglsøisætrene søndenom Grøåfjeld til Vindøla, og så langs denne på Nordsiden til Sprikletjernene, og man er i Fagerlidalen. I Nord hæver sig så Snota, der fra denne Side reiser sig stupbrat op og formelig hænger udover, og ret imod Sadlen, der på den Kant og er temmelig steil og med sin høie Kam skinnende mod Himlen, er Snota en værdig Gjenbo. På „Bronet", hvor Fagerlidalen begynder at svinge nordover, udvides så pludselig Udsigten over største Del af Dalen. Uden Trær og Buske, men med grønne — lysende grønne Dalsider til helt oppe under Bræerne, med Dalbunden fyldt af et eneste tilsyneladende sammenhængende Bånd af Søer, fyldt med Øer og Odder, gjør den et sjældent lyst og indbydende Indtryk; og midt imod i Nord og Vest hæver sig nye Fjeld, hvilke Snota før skjulte — Rognebba og den vakre Fruhætta, og efterhvert, som man kommer videre nordover, titter de frem den ene Toppen efter den anden, indtil man har hele Rækken på Vindøladalens Vestside for sig.

Fagerlidalen er ei synderlig lang. Efter et Par Timers Marsch er man ved Enden, og man står på Skrænten, hvor Udsigten åbner sig over hele Vindøladalen. Denne er Fagerlidalens direkte Fortsættelse, men ligger et par hundrede Meter lavere og er vidt forskjellig fra denne. Trangere end Foldalen, minder den dog mest om denne, men har måske en end rigere Vegetation. Tæt Skog dækker Dalbunden og Dalsiderne temmelig langt opover, mest

Løvskog — kun hist og her lyser grønne Flekker med store, pene Sæterboliger. På begge Sider hæver sig så Fjeldene, på Østsiden de gamle, fra Foldalen kjendte, på Vestsiden nye, prægtige Udgaver, af hvilke foruden de allerede nævnte, — Rognebba og Fruhætta — en ny Troldhætta, Pighætta og Blånebba udmærker sig. Forbindelserne med Foldalen er lette ved en Række Skar, der som dybe Veie sænker sig mellem Fjeldmasserne, og gjør Overgangen fra den ene Del til den anden let og bekvem.

Fra Turisthytten i Foldalen til Surendalen er Ruten Foldalen nordover den almindeligste. I mine Øine forskjønnes Veien og gjøres langt mer afvekslende, hvis man fra Foldalen, gjennem et af Skarene — Bredskaret vel lettest — går over til Vindøladalen og fortsætter ad de gode Sæterveie denne Dal nordover til Surendalen, eller allermest, om man og tar Fagerlidalen med. Disse Trakter har saa meget at byde, er saa vakre, at deres Ørkentid nu maa være forbi.

VII. En Bestigning af „Trolla“ 9de August 1895.

(Af Prm.lt. Kåre Ss. Klingenberg)

Trolla er en fjeldryg, der strækker sig omtrent ret nord—syd mellem Inderdalen og Sundalen. Den danner med Skarfjeld den vestre Begrænsning af Giklingdalen, der som et passabelt Skar fører over fra Inderdalen til Storfale i Sundalen, medens Dalatårnet*), Tårnet og Såtbakklumpen danner den østre. Skarfjeld og Dalatårnet nærmer sig hinanden og disses nordre Skråninger fører lige ned i Inderdalsvandet; den østre Fjeldrække fører fra Dalatårnet i en ret Linje mod Syd, medens Trolla gjør en Bue mod Vest for at skaffe Plads til Giklingdalsvandet. Buen ser større ud end den er, da Ryggen fra sit høieste Parti skyder en Tveregg ud mod Øst. Herved dannes en Halvcirkel om Giklingdalsvandet.

Trolla er som sagt en Egg, paa hvilken tydelig udskiller sig 3 Toppe, hvoraf den midterste er den største og efter det gamle Amtskart 5865 Fod eller 1840 M. høi. Trollas Skråninger mod Øst er steile og afbrudt af Skar, mer eller mindre opfyldt med Snebræer, som strækker sig fra Giklingdalens Bund helt op til Eggen. Den mod Vest vendende Side er en lodret Styrtning, som ender i Grasdalsbræen.

Den 8de August lagde Studenten, Løitnanten og Discipelen Planen til Bestigningen af Trolla fra Dalatårnets Top, idet vi vilde følge en af de før omtalte Bræer op på Eggen mellem Skarfjeld og den nordre Top af Trolla og videre langs denne mod nordre Top.

Kl. $2^1/_2$ var vi nede ved Giklingvandet, og satte Kursen for en af Bræerne, som naaedes efter $^3/_4$ Times Vandring i Ur og Myr. Bræen var hård og fast og i sin nedre Del behagelig at gå på, men jo længer vi kom opover, desto brattere og hårdere blev den, ligesom enkelte Sprækker gabede os imøde. Brævandringen varede omtrent 2 Timer og endte uden Fataliteter, skjønt Heldningen visselig i den øvre Del oversteg 1:1. Værre var det imidlertid at komme over på fast Fjeld, da der mellem Bræen og Fjeldet gabede os et bredt Svælg imøde. Efter en Del Besvær

*) Se i C. Schulz, Reisehaandbog 1893, Side 106, Beskrivelse af Inderdalen og Prospekt af denne og Dalatårnet.

lyktes det os dog. Vi beundrede her de vidunderlige Gange, som Bræen dannede. De endte i dybe, sorte Huller, som vistnok strakte sig helt til Bunden af Bræen. Væggene var isgrønne og dannede pragtfulde Hvælv, afbrudt af enkelte Issøiler. Lidt efter nåedes Eggen Kl. vel 5. Da imidlertid nu Skodden kom sættende, det led på Dagen, og det viste sig at være en vanskelig, om ikke umulig Sag at nå Trollas nordre Top langs Eggen, besluttede vi os til at vende os mod Skarfjeld.

Den Egg, hvorpå Passagen nu begyndte, var på sine Steder så bred som en smal Kjørevei, andre Steder sådan, at vi, når vi tog Fantasien tilhjælp, kunde indbilde os at dingle med et Ben til hver Side. Skodden stængte imidlertid Udsigten aldeles, så vi ikke fik Anledning til at blive det mindste beklemt. Kun så vi, det var brat lige ved os, og vi ante bare Dybden fra Dundret af de Stene, vi af og til styrted udover.

Fjeldet her var nokså løst, så vi under de Ned- og Opstigninger, som Kløfter og Sprækker nødte os til, måtte være yderst forsigtige, så den efterfølgende ikke fik en Sten i Hovedet eller Håndens Tag pludselig glipped.

En stor Kløft stængte os omsider Veien, og vi begyndte Nedklatringen på samme Side, som vi kom op. Kommen et Stykke ned slap vi ud af Tågehavet og nåede den Bræ, vi havde fulgt under Opstigningen. Vi rutchede herligt udover, indtil Uren tvang os til det opslidende Hoppearbeide. „Stegen“, Stykket fra Inderdalen op til Giklingdalsvandet, tilbagelagdes i en rasende Fart, og Helgas Mad gjorde vi grundig Besked i den Aften.

Den 9de blev vi vækket om Morgenen Kl. 8 med „Klarveir og nydeligt Solskin“! Op kom vi, og Klæderne fik vi på os i en Fart, men det viste sig, at Studentens Benklæder trængte en hel ny Finale, da denne omtrent var blevet borte under Rutchingen på Bræen Dagen i Forveien. Efter endt Reparation og Frokost rodde vi over Inderdalsvandet, traskede rundt Sæteren og tog for 4de Gang fat på „Stegen“. I Løitnantens Dagbog står, at han denne Dag sveded mer end vanligt på Grund af Solens varmende Evne, og at han misundte Studenten og Discipelen deres Bens Længde og deres Legemers Magerhed.

Endelig nåedes Giklingdalsvandet, på hvis østre Bred vi holdt os, medens vi nærmere overveiede følgende Planer, som havde faldt os ind igår, nemlig enten at gå så langt sydover, at vi først måtte op på søndre Top, og derfra langs Eggen til midtre og høieste Top, eller tage et af to skarpt markerede Skar mellem søndre og midtre Top, som førte op, det nærmeste på den før omtalte Tveregg, det andet på Hovedeggen lige nord for søndre Top.

Vi bestemte os for det nærmeste Skar og tog snart fat på en anstrængende Klyvning. Til at begynde med kunde vi gå opreist, men snart tvang Vandet og større Stene os til at bruge både Hænder og Fødder for at komme frem. Skaret var på sine Steder meget brat, men på samme Tid så smalt, og Siderne så høie, at Udsigten fuldstændig stængtes. Dette gjorde, at vi bevægede os med mere Ro og Sikkerhed og klatrede dristig videre uden at bekymre os om Nedveien, da der ikke indfandt sig Spor af Svimmelhed. Tungt og langsomt gik det, og vor Skuffelse var stor, da vi kom op og befandt os paa Tvereggen ikke langt fra dennes Endepunkt.

Vi hvilte her en Stund og betragtede vor Passage fra Gaarsdagen, som vi så meget tydelig, da vi nemlig havde betegnet vort Begyndelses- og Endepunkt på Eggen med små Varder. Det viste sig umuligt at nå til Stortoppen fra nordre Top på Grund af de mange lodrette Stup i Eggen, medens muligens nordre Top kunde bestiges ad den Vei, vi igaar begyndte på. Vi vendte derpå vore Øine mod Stortoppen og Tvereggen, som vi måtte opover. Denne frembød et yderst lidet tiltalende Syn, og Løitnantens Hjerte bankede hørligt og vilde gjerne op i Hagen. Studenten derimod sagde blot: „Vi skal op"!, og til et sådant Ultimatum var intet at sige. Discipelen hverken sagde nogenting, blev ei heller spurgt om noget!

Vi begyndte så Klatringen opover igjen, idet Løitnanten, som ingen Stok havde at tage vare på, gik først, så Studenten og tilslut Discipelen. Denne Klatring var ikke vanskeligere eller besværligere end den i Skaret, men meget mere „nivs" og mer pirrende, da det bar omtrent lodret ned på begge Sider, og Eggen i sig selv var ganske brat. Værre blev det imidlertid, da et Svaberg stængte den bene Vei, og vi måtte ud på den mod nord vendende Side,

hvis vi vilde op. Med Ansigtet vendt mod Fjeldet og med Hænder og Fødder i Revner og Fordybninger klemte vi på. Midt i denne Situation udbryder Discipelen: „Gabriel, har du med Hoffmansdråberne?" Løitnanten fik et Anfald af Rædsel og ventede at høre et Skrig, men istedenfor kom følgende lune Korreks fra Studenten: „Din Tosk, tror du jeg glemmer sligt, når du er med da"! Disse Ord, der var fremført af en ældre Broder, havde en beroligende Virkning og fremkaldte Latterudbrud hos samtlige, da vi efter endt Turnering af Fiendens Flanke befandt os ovenfor ham. Discipelen forklarede under almen Protest sit Spørgsmål derhen, at det var for vores alles Skyld, han havde spurgt; for det var så beroligende i påkommende Tilfælde, når man havde Medikamentet ved Hånden.

Klatringen begyndte igjen opover Eggen på samme Måde; 2 Gange til begav vi os ud på Nordskråningen, men tilslut stængtes Veien fuldstændig.

Nedstigning besluttedes. For at undgå det netop tilbagelagte Stykke, tog vi af til venstre mod den søndre Top, håbende at kunne komme ned i Skaret lidt længere ned. Det viste sig nu, at denne Del af Fjeldet var lettere at komme frem på. Det bestod nemlig af Skifer, som danned svære Trappeafsatser, som på sine Steder tillod Overgang til den høiere liggende Afsats. Vi bestemte os til at forsøge at nå Toppen ad denne Vei, og dette lykkedes efter en zikzakformet, men forholdsvis let Marsch. Efter vel 5 Timers Forløb, regnet fra Bunden af Giklingdalen, var vi på Toppen eller rettere det høieste Punkt af Eggen, som her afbrydes med et lodret Stup mod nord. Mod øst og vest er der ligeledes lodrette Stup af mellem 2 og 3000 Fods Høide.

Mod Syd skråner Eggen ganske svagt, idet den stadig bliver bredere. På det yderste Fremspring varierede Bredden mellem 2 og 4 Meter, og det er ikke til at undres på, at vi følte os en Smule beklemte der, vi sad, især, da vi havde Vanskelighederne ved Opstigningen i friskt Minde. Men snart glemtes alt for den storartede Udsigt, som tilmed begunstigedes af det mest strålende Solskin med en tindrende klar Luft. Kun den, som har været i lignende Situationer kan tilfulde forstå den Undren, Studsen og Begeistring,

som griber én ved et sådant Syn. Tinde ved Tinde mere og mindre snedækket mod Nord, Øst og Syd, og mod Vest Havet yderst ude og nærmere Øer og Fjorde, omgivet af smilende Kyster med grønne og gule Marker og mørkere Skoge, hvilke Farver end mere fremhævedes af den rødgyldne Eftermiddagssol, der lod Vandet se ud som flydende Guld oversået med funklende Diamanter.

Efter dette første betagende Rundskue, tog vi nærmere for os de enkelte Trakter og da først Troldheimen, som vi netop havde forladt. Lige over Inderdalsvandet med Turisthytten, som fortoned sig dybt under os, hæved Snefjeld og Skjæringsfjeld sig i Veiret, længere bag Neådalssnota og Neådalspiggen, endelig Snota og Troldhætta og mange fler, indtil Tinderne tabte sig mod Nord; disse Fjelde var ganske sorte, da de vendte sin Sydside mod os. Vi gik så østover, beundred Giklingdalsvandets klare, grønne Vand dybt under os, for derefter at beundre den vældige Trappe, som Dalatårnet, Tårnfjeld og Såtbakklumpen dannede. Denne sidste er Trollas Rival, hæver sig 20—30 Fod høiere. Den stænger delvis for Udsigten mod Øst.

Længere mod Øst og Syd så vi det øverste af Sundalen med Driva som et Sølvbånd på Bunden, så gjorde Dalen en Krumning og blev borte, for atter at komme frem og således flere Gange for tilslut at ende i Sundalsøren. Sundalens Naturskjønhed er bekjendt, og fra vort Stade — i den strålende Solbelysning med enkelte Partier i dyb Skygge, omgivet af Jættebjerge til alle Sider, danned den smilende Dal et uforglemmeligt Billede på betagende Skjønhed, dyb Fred og Ro.

Videre mod Syd vekslede spidse Fjeldtoppe med grønne Isbræer og hvide Snebræer. Nærmest os store og lille Kalken og Kalkfonna, længere tilbage Vengetinderne, Romsdalshornet og Troldtinderne. I Horizonten blåned tilslut Søndmøres Alper og Jotunheimens Tinder; endvidere — ikke at glemme — Snehætten med omgivende Partier.

Mod Vest Havet fra Romsdalsfjord og til Frøien, længere inde en Mangfoldighed af Øer og Fjorde; tilslut standsed vort Blik ved de ligeoverfor liggende Virumtinder og den nedenfor liggende sprækkopfyldte Grasdalsbræ, som tiltrak os med en uforklarlig dragende Magt.

Discipelen blev først kjed af dette Syn og vor stumme Begeistring. Han trak ganske rolig sine Smørrebrød op, gav sig til at tygge og ødelagde endelig vor ildfulde Begeistring med sin megen Snak. Imidlertid fulgte også vi hans Eksempel og efter Furageringen fik vi Piberne frem og udvekslede vore Tanker angående Spørgsmålet, om der havde været nogen på Toppen før. Vi så intet Spor til Varde, Folkene i Inderdalen påstår med Bestemthed, at ingen i Mands Minde har været der, og endelig kunde den geografiske Opmålings Chef konstatere, at ingen Trigonometrist eller Landmåler havde været deroppe, så vi kan altså tilskrive os Æren af at have været de første oppe på den jomfruelige Tind.

Vi byggede en mandshøi Varde og tiltrådte Nedstigningen efter $^3/_4$ Times Ophold på Toppen, idet vi først fulgte samme Vei som opover. Senere holdt vi os søndenfor Skaret for at spare os for Klatringen i dette.

På Nedveien havde vi 3 Fataliteter: Den første foranlediged en Bræ, som vi voved os ud på, men som vi var glad ved atter at kunne sige Farvel, efter at have brugt 20 Minutter på Frem- og Tilbagemarsch af ca. 30 m. Bræen var nemlig brat og hård og en Gliden ud vilde have havt den visse Død tilfølge. Den næste Fatalitet var, at vi syntes med engang ikke at kunne komme længer, da en lodret Væg stængte Nedgangen. Et Skar, hvori en Bæk fossede udover, blev vor Redning, og med den uforfærdede Student Spidsen slap vi ned. Men det er umulig at komme op her, da vi ikke mindre end 3 Gange måtte hænge os helt ned efter Armene for at få Fodfæste på et $^1/_3$ Meter bredt Fremspring. Den tredie og sidste Kalamitet var en lignende lodret Væg, som havde kun én mulig Nedgang, nemlig en glat, relativt svagt hældende, af Vand overrislet Flade, som vi passerede på skrå i sammenhuked Stilling.

Noget af det interessanteste havde vi igjen, idet vi nemlig gik under en Bræklat, som lå igjen i et Skar. Hvælvningen her var ikke den mægtigste, men den korte Vandring var eiendommelig.

Under Nedstigningen havde vi nærmet os mere mod Syd mod det andet Skar, som viste sig sågodtsom umuligt at komme opover. Veien til Toppen blir altså langs det til Tvereggen førende Skar fra Giklingdalens Bund, derpå tager man ud til venstre, enten ved

Skarets Slut eller helst lidt før og arbeider sig i Zikzak op mod Toppen. Samme Vei bør ligeledes befølges på Nedturen.

I jublende Stemning passeredes „Stegen", Sæteren, Myren og Vandet. På Gårdspladsen blev vi hilset med Hurra af Folkene, som vidste vi havde nået Toppen, idet 2 amerikanske Turister gjennem Kikkert havde set os på Tvereggen og selve Toppen.

Komne i Hus blev vi af Halvor trakterede med Øl og Dram, hvorved vor sidste Anledning til Sorg forsvandt. Vor egen Kognakflaske var nemlig — tom.

Bestigningen er ikke farefuld for en fjeldvant Turist, og Udsigten fra Toppen er storslagen og overgår langt den fra Snota og Troldhætta, så Trolla herigjennem anbefales som værdig til hyppige Besøg. Selv om man ikke vil op tilveirs, er Inderdalen i sig selv så naturskjøn, Kvarteret udmærket og Folkene snille, så et Besøg vil lønne sig.

Kristiania 29de Februar 1896.

VIII. Trondhjem—Værdalen—Vuku.

(Af Overlærer C. Schulz).

De Naturomvæltninger, som har fundet Sted inde i Værdalen og Vuku, hører til vort Århundredes mest mærkbare for Norges Vedkommende.

Lerfald og Udglidninger som de nedenfor Gårdene Jermstad og Fåren 19. mai 1893, hvorved 33 Mennesker omkom, har gjennem Tiderne flere Sidestykker i vore Dalstrøg, hvor rindende Vand arbeider i Undergrundens løse Jordlag og blødner disse.

Efter to Reiser langs Vukuelven Sommeren 1895 for at optage Fotografier, skal følgende korte Orientering meddeles:

Til Levanger fra Trondhjem daglig Rute, 4 Timers Fart, Tur og Retur I. Kr. 4.40, II. Kr. 2.35 (gjældende i 30 Dage). Fra Levanger på Chauséen forbi Kavalleriets Ekserserplads **Rindenleret** til den nye Skydsstation Skjørdal, ca. 15 Km. Lige nedenfor denne lå på Sletten før den gamle Skydsstation Nes, feiet væk af Skredet 19. Mai 93. Fra Skjørdal fører Chaussé opover Høiderne med glimrende Udsigt over hele Værdalsskredet og mod det Gab ved Gårdene Haga og Eklo, gjennem hvilket Lermassen satte ud, flød udover Sletten og nedgjennem Dalen.

Oppe på Guddings- eller Sundbybakken er reist en Mindestøtte over de ved Skredet omkomne.

Man kommer over i Jnnas Dalføre, gjennem hvilket Chausséen fører østover til Skydsstationerne Garnes og Sul, og hvorfra videre Chaussé fører forbi **Sandviken** op til **Mælen** ved **Anjansjø** eller på den i Trettiårene anlagte „Karl Johans Vei" over Skalstugan og Stalltjernstugan til **Dufved** Jernbanestation i **Jämtland.** Om disse Ruter se Reisehåndbogen Side 60—62. Ved Gården Levring bøier Sidevei af tilvenstre, Bakker op på den store Terrasse, hvorpå Stenegårdene ligger — den gamle Stene Skanse. Herfra fører voldsomme Bakker ned til Væraelvens Dalføre. Over Østnes Bro, overbygget af Hensyn til Føret om Vinteren i den for stadige Vinterstorme ned langs Elvedraget udsatte Dal. Man kommer ned på flad, god Vei på Væras høire Side forbi et Landhandleri og Vuku lille rødmalede Annekskirke med nærliggende Præstegård

forbi Værdalsgodsets Hovedgård Holmen, hvor Jnna kommer ned, til Grundengårdene. På Østgrunden særdeles godt Logis. Fra Levanger til Østgrunden ca. 36 km. Pa Østgrunden Telefonforbindelse med Værdalsøren og Levanger.

Tilbageveien kan lægges på den Juni 95 færdige Chaussé ovenfor Værdalsskredet, forbi Gårdene Fåren og Jermstad, store velbebyggede Garde, som — lige ude pa Skredets steilt affaldende Vægge ifjor stod fuldstændig forladte og ubeboede. Chausseen kommer ned ved Stiklestad Kirke — derfra til Dampskibsanløbsstedet Trones 8 km. Ved denne Rundtur får man fra Guddingsbakkerne og fra Chausséen ovenfor Fåren Udsigt over det hele Værdalsskred, og over alle de Slyngninger, Elven løber i hele Dalen opigjennem, samt over de Vandbygningsarbeider, som på flere Steder er udførte for at regulere Elveleiet.

Den hele Tur fra Trondhjem—Levanger—Vuku op til Granfos og tilbage til Trondhjem kan gjøres på 3 Dage.

Lige ved Østgrunden findes et ganske interessant Skar i Fjeldet (grøn, blød Kloritskifer) — vi døbte det „Jutulhugget". I et lidet Vand fandt vi en primitiv Båd, dog god nok til Færge på det diminutive Vand. En Tur hidop lønner sig godt.

Disse to Omvæltninger i Væras Dalføre, Udglidningen mellem Præstegården og Gårdene Fåren, Jermstad m. v. 19. Mai 1893, samt Elvens Gjennemskjæring af Lerbanken ved Hærfossen 12. September 1893, 12 km. høiere oppe i Dalføret, har intet med hverandre at gjøre. De skyldes vidt forskjellige Årsager og deres omtrentlige Samtidighed er en ren Tilfældighed.

Hvad der falder mest i Øinene, når man reiser op gjennem Værdalen og Vuku er den Række af flade Terrasser på Dalførets begge Sider helt fra Værdalsørens Terrasse, den laveste og nærmeste til nuværende Havstand op til Skjækermoens Terrasse, den høieste og den, man har længst inde i Dalføret, 30 km. fra nuværende Havstand. Se Kartblad 50. B, 60 Øre.

Ved Skjækermoen falder **Skjækra**, der kommer fra Skjækervand, og **Helgåen**, der gjennemstrømmer Værasjøen, sammen.

Disse trinvis over hinanden liggende Terrasser — som man finder i så mange norske Dalfører, · især smukt fremtrædende hele

Trondhjemsdalen opigjennem — opfattes sammen med Strandlinjerne som Mærker efter gamle Havstande under Landets Stigning gjennem Tiderne i Ryk eller i Spring.

Ved Skjækermoen kommer Elven ind i, hvad man kalder for Værdalens Terrasselandskab.

Fra Granfos, 5,8 km. ovenfor Hærfossen, helt ned til Sjøen ligger Elvelejet i Terrasselandskabets løse Jordlag. Fast Fjeld findes i Elvelejet ved Granfos, fandtes før ved Hærfossen, findes i Grundfossen — et lidet Stykke Vei fra Østgrunden — samt i nogle Stryk ovenfor Østnes Bro.

Under Elvens Nedskjæring i de løse Jordlag mellem Hærfossen og Grundfos er dybereliggende Fjeld hist og her bleven blottet.

Disse Terrasser med mere eller mindre steilt affaldende gamle Mæler eller Marbakker består i Bunden af Ler, ovenpå af mere eller mindre grovt Grus. De kan findes op til en Høide af 600 m. fra nuværende Havstand, og indeholde Rester af Sjøskjæl.

Det var en slig, i Lerunderlaget ved rindende Vand opblødet Terrasse, som gled ud ved Jordfaldet i Værdalen 19de Mai 1893, og det er i en lignende Terrasse, at Væra har skaaret sig ned til sit nuværende Leie.

Leret viser sig overalt stærkt skiktet, og ved Tørringen af Lervæggen blomstrer der ud forskjellige hvide Salte, som Kjørene sees at slikke af Lervæggene, hvor de kan komme til.

For den, der besøger Hærfossen og vandrer noget omkring i Elvens gamle Leie, vil den hele Situation før og efter Elvens Gjennemskjæring stå ganske klar. Fossen gik ud gjennem fast Fjeld — grøn Kloritskifer — fulde af Jættegryder. Fossens Høide var 29 m., dens Bredde 10—12 m.

På Elvens venstre Bred dæmmede en stor Ler- og Grusbakke for denne, så Elven svingede tilhøire ned gjennem Slugten, hvori Hærfossen var, og nedenfor denne Bakke gik det gamle Elveleie. I flere År har Elven truet med at gjennemskjære denne skjøre Barrière, og man har været fuldt opmærksom på Forholdet. Der var af Storthinget i 1893 bevilget Midler til at forstærke Kammen over Elveleiet ved en Jordvold.

I 1882 fandt en Udglidning Sted på denne Bakkes nedre Side.

Ved en Flom steg Vandet i Elven over Jordbakken og fra dette Øieblik — 12te Septbr. 1893 — daterer sig de senere så sørgelige Udgravninger mellem Hærfos og Granfossen, hvor det faste Fjeld forhåbentlig stanser en videre Udgravning af Elven.

Midt i det gamle Elveleie ovenfor Hærfossen står et lysegråt Marmordrag.

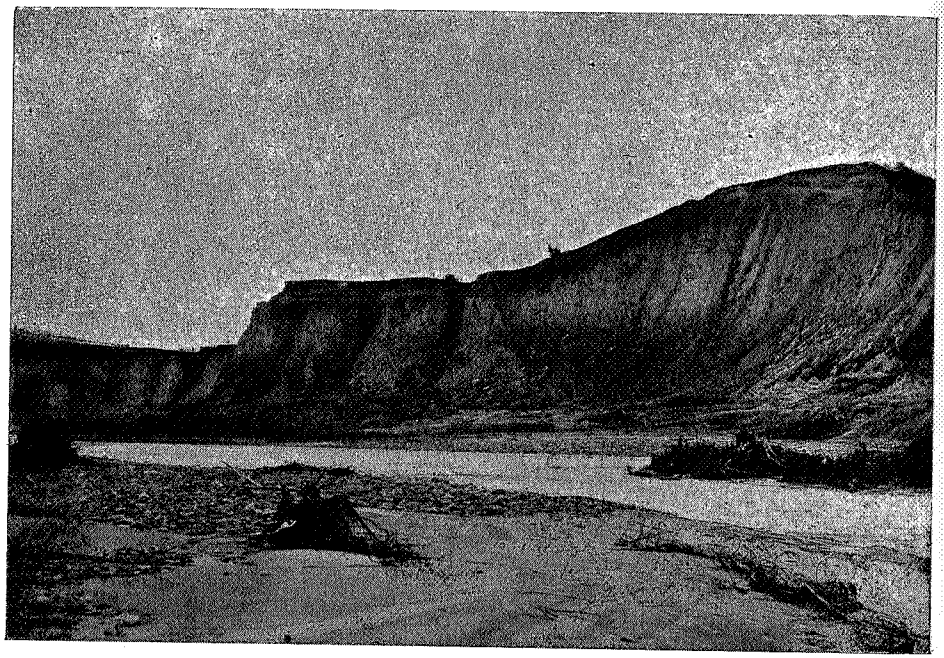

Efter Fotografi af E. Olsen.

Ønsker man en detaljeret Fremstilling af Gjennembruddet ved Hærfossen m. v., henvises til Norsk teknisk Tidsskrift 1894, Side 105, hvor Professor Helland har leveret en længere Afhandling, ledsaget af Skitser.

Hosstående Prospekt viser Bakken, hvor Gjennembruddet fandt Sted.

Den horizontale Linje mod Himmelen viser det gamle Elveleie med Elvegrus og nedenunder liggende Ler. Til Våren 1895 havde Elven gravet sig opover til Granfossen. Dens hurtige Til-

bagegang op gjennem Dalens løse Jordlag — på regnfulde Dage hurtigere end på tørre — danner et Sidestykke til Niagarafaldets Tilbagegang mellem Erie — og Ontariosjø i Kalksten og Lerskifer.

For dem, der kunde interessere sig for Sagen, henvises til Kjerulfs: Stenriget og Fjeldlæren, 3die Udgave, Side 96.

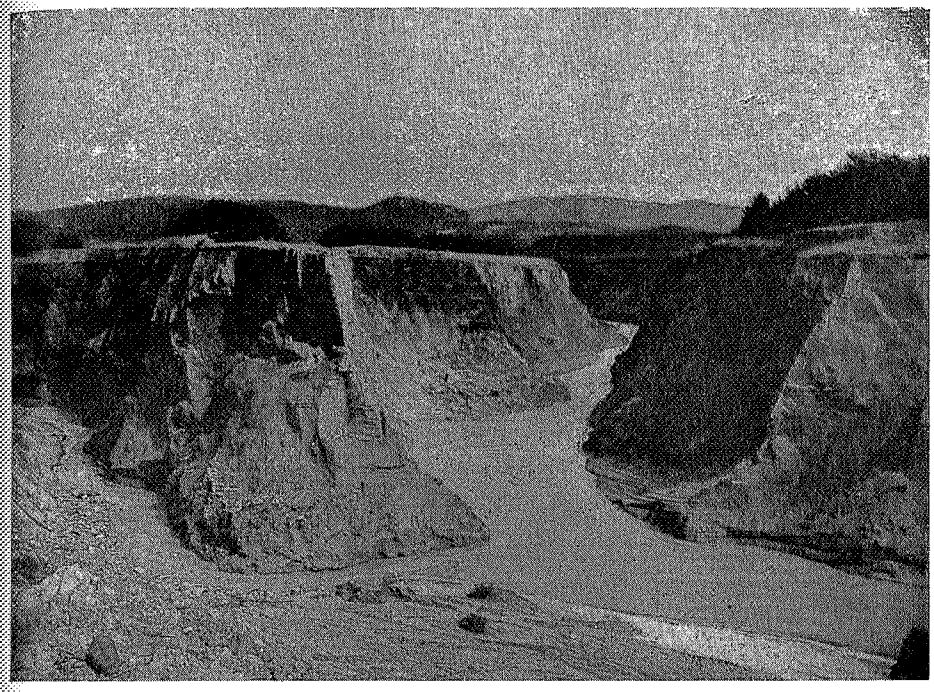

Efter Fotografi af E. Olsen.

Ovenstående Prospekt viser Elvens øverstliggende, gamle, brede og dens nye smale og uddybede Leie med steilt stående Lervægge. Niveauforskjellen, altså Lervæggenes Høide skal gå op til 28 m. Elvens nuværende dybe Leie ligner i mindre Stil en af Colorados canons.

Tilvenstre på Prospektet ser man den lille Bæk **Malså** komme ned. Oppe på Sletten kan man se nogle interessante Vandbygningsarbeider for at lede Bækken udover en Fjeldskrænt i Fos. Havde Bækken fået stelle sig på egen Hånd, havde den ødelagt hele Dal-

føret, i hvis Bund den går. Ved Nordset ovenfor Volden er en Løipestreng over Elven.

Ud fra denne så jeg nede i Elvekanten nye Jettegryder dannes i det plastiske Ler. Iagttagelsen har for de mange Teorier, der er opstillet for Jettegryderne, sin Interesse.

Nye Iagttagelser bør gjøres Sommeren 96, men det er omtrent ugjørligt at komme ud på Lermælenes Kant og studere Fænomenet videre. Elvens Nedskjæring har forårsaget Jordskred og Udglidninger, det største ved Gården Haugen 16de Juni 1894 Kl. 7 Aften, og hele den udgledne Masse flød nedigjennem det af Elven allerede dannede, fordybede Leie. Elvevandet var ifjor i Juli ganske gråt af opslemmet Ler. Dog viste det sig, at Laksen gik op gjennem Elven til Grundfossen som før.

Oppe i Malsåen har nogle Englændere for nogle År siden ligget og søgt efter Perler fra Perlemuslinger, som ikke så sjelden findes i nordenfjeldske Elve.

Beboerne deroppe var endnu meget forbitrede, fordi disse Perlefiskere havde tråkket ned Engen langs Bækken og lagt efter sig hele Dynger af åbnede Muslinger.

Jo, **vi** skulde bare komme over til England og forsøge os i sligt „Perlefiskeri" eller gi os til at fiske og skyde, hvor vi lystede! Jeg tænker, vi fluksens blev knebne og fik føle Alvor. Men endnu kan Englænderne, til trods for at Udlændinge ifølge Lov skal betale Afgift til Statskassen for at drive Jagt i Statsalmenning, År efter År ligge og drive Jagt ustraffet på Statens Almenninger både nordenfjelds og søndenfjelds.

---

9. Årsberetning for 1895—96.

Ved forrige Generalforsamling — $^{30}/_{3}$ 95 — udtrådte statutmæssig af Bestyrelsen: Overlærer C. Schulz, O.r.sagfører P. Gløersen og Kjøbmand E. A. Tønseth, hvilke samtlige gjenvalgtes.

De aftrædende Suppleanter for Bestyrelsen var: Cicelør H. Møller, Kjøbmand O. Grilstad og Apotheker Joh. Brun. De to førstnævnte gjenvalgtes og som ny Suppleant indvalgtes Fuldmægtig N. Noodt. Til Revisor gjenvalgtes Kjøbmand L. Thaulow og til nyt Medlem af Revisionen istedenfor Kjøbmand Jens Hoff, der havde frabedt sig Gjenvalg, valgtes Kjøbmand A. Bennett.

Bestyrelsen har i indeværende år bestået af:
Overlærer C. Schulz som Formand,
Kjøbmand E. A. Tønseth som Viceformand,
Ingeniør L. F. Weidemann som Sekretær og Kasserer,
O.r.sagfører P. Gløersen,
Adjunkt M. Bugge.

Foreningens Medlemsantal var ved forrige Generalforsamling 261 Mænd, 4 Kvinder og 2 livsvarige Medlemmer. Antallet er nu væsentlig ved Dødsfald gået lidt ned — til 252 Mænd, 3 Kvinder og 2 livsvarige. Af Medlemmerne er 34 udenbys eller bosatte i Udlandet.

Vedligeholdelse af Kjøreveien til **Fossestuen** samt af Gangstierne mellem begge Lerfosse og ned til Foden af nedre Fos er overtaget af Fossestuens Eier.

Som Vertinde ved Hytten på **Gråkallen** fungerede også i forløbne Sommer Madame Hanna Thingstad. Veien fra Tungen til Fjeldsæter og Stierne fra Gråkallen til Storheia, fra Fjeldsæter og Tempervold til Gråkallen m. v. blev forinden Hyttens Åbning — Pintseaften — efterseede og udbedrede. Ligeledes opsattes forskjellige Afvisere og nogle mindre Reparationer foretoges ved Hytten. Da Indbrud i Kjælderen havde fundet Sted og senere Hærværk på Gangsti, Bænke og Trær mellem Gråkallen og Tempervold, fandt Bestyrelsen sig opfordret til at udlove en Belønning for Anmeldelse af For-

øverne, hvilket også ledede til deres Pågribelse og Afstraffelse. Ny Gangsti er anlagt fra Veien mellem Fjeldsæter og Gråkallen forbi Vintervandet til Sammenstød med den før anlagte Vei fra Gråkallen til Storheia. Det på Gråkallen anbragte Sigtekart har vist sig vanskeligt at beskytte mod indtrængende Fugtighed i Kapselen, der afsætter sig på Glasskiven og tillige ødelægger Kartpladen. Kopiering af Kartet og Indlæggelse af ny Kartplade har derfor måttet ske.

Frekventsen til Gråkallen, der helt siden Foreningen begyndte sin Virksomhed har været i rask Stigning, vil antagelig nu tiltage endnu stærkere, efterat en ny Turisthytte er bleven opført på Storheia og den store Skistue er bleven færdig ved Lille-Gråkallen. Den sidstnævnte står nemlig om Sommeren også åben for enhver Turist, og vil med sine smukke Omgivelser og sin gode Restauration vistnok bidrage til at øge Trafiken i den hele Høifjeldstrakt. Bestyrelsen har derfor havt sin Opmærksomhed henvendt på at skaffe en bedre Adkomst for Kjørende til Fjeldsæter, hvilket Sted mere og mere har udviklet sig til et Knudepunkt for Trafiken.

Ved gjentagne, velvillige Bidrag af Brændevinssamlaget har Foreningen siden dens Stiftelse i 1887 i Årenes Løb søgt Gråkalstrakterne kultiverede til et tiltrækkende Udflugtssted for Byens Befolkning og bl. a. kostet nogle hundrede Kroner på Kjøreveien om Tungen til Fjeldsæter. Denne Kjørevei var før så bra, at den godt kunde befares i Kariol. Men efterat Skiklubben ifjor Høst transporterede de tunge Materialier til sin Skistue op ad denne, for let Trafik bestemte Kjørevei, har den fået et definitivt Knæk og er meget slemt medfaret. En grundig og kostbar Udbedring eller eventuelt Omlægning af dette Veistykke fremstiller sig derfor som en Nødvendighed, **om ikke Midler skulde kunne skaffes tilveie til en ny, første Klasses Kjørevei med Udgangspunkt fra den nye Aasvei.** Bestyrelsen nærer ikke Tvil om, at det sidstnævnte Alternativ har sin fulde Berettigelse, ligesom man finder, at Tidspunktet nu er inde til at søge det realiseret. Anlæg af en tidsmæssig Kjørevei op til Gråkallen er nemlig utvilsomt en Hovedbetingelse for, at disse Byen så nærliggende Høifjeldstrakter vil blive udnyttede og komme til sin fulde Ret, og man tror, at dette

Byggeprojekt tør gjøre Regning på Tilslutning og Interesse fra nærsagt den hele By. Adgangen til helt at kunne udnytte den Herlighed, som Byen her har liggende i sin umiddelbare Nærhed, vil blive af væsentlig Betydning såvel i sanitær som i økonomisk Henseende. Da imidlertid Bygningen af en sådan Vei er et betydeligt Foretagende og kræver en større Sum, har Bestyrelsen fundet det rigtigst at forelægge Sagen til Diskussion på Generalforsamlingen, for gjennem en Udtalelse fra denne at søge Støtte for Sagen. Man har derfor heller ikke opført noget Beløb på Budgettet til dette Veianlæg, idet man ikke har villet foregribe Generalforsamlingens Beslutning. Det er Bestyrelsens Håb, at denne Sags Betydning her vil blive alsidig belyst og vinde almindelig Tilslutning.

Som Bidrag til Udgivelsen af et Kart over Trakterne om Gråkallen og Storheia foreslog Bestyrelsen i sit, for sidste Generalforsamling fremlagte Budget, afsat et Beløb af 100 Kr. Dette Beløb blev af Generalforsamlingen forhøiet til 150 Kr. under Forudsætning af, at et Andragende fra Ingeniør Aslaksen til Brændevinssamlaget om 350 Kr. i samme Øiemed, blev indvilget. Bidraget gaves af Brændevinssamlaget og Bestyrelsen har derfor opført nævnte Sum i Budgettet for 1896—97.

Hytten på Storheia vil til Turistsæsonens Begyndelse iår være i fuld færdig Stand. På Hytten, der ifjor Høst kom under Tag, gjenstår endnu kun nogle mindre Arbeider, og den vil ialt koste ca. 850 Kr. Hytten er opført helt oppe på Fjeldets høieste Top, hvorfra er en vid og storartet Udsigt over de omliggende Fjelde og Bygder. Udsigten har forøvrigt meget tilfælles med den fra Gråkallen, men den større Del af Byen sees ikke fra Storheia, hvorimod man til Gjengjæld har mere Udsyn over Bynesset, Orkedalen, Troldheimen m. v. Storheias Top ligger 5 m. høiere end Gråkallens.

I kommende Budgetår vil Gangsti blive anlagt fra Storheia og ned til Gården Marken ved Skjelbredvand, hvorfra den gamle Bynesvei fører tilbage til Byen. Til dette Veiarbeide har Foreningen erholdt Bidrag af Brændevinssamlaget.

For Turister, der ønsker at tilbringe en Sommerdag ude i smuk Fjeldnatur, vil der vanskelig kunne tænkes en interessantere

Rundtur end om Fjeldsæter og Skistuen, forbi Vintervandet og Kvistingen op på Storheia, derfra ned til Skjelbrædvand, ad gamle Bynesvei og den nye Aasvei tilbage til Byen, eller også om Tempervold forbi den yndigt beliggende Kobberdam, over Gråkallen til Storheia.

På sidste Generalforsamling blev Bestyrelsen anmodet om, ved Henvendelse til rette Vedkommende at søge at få Skydebanen i Ilsvikbergene henlagt til et for Turister mindre generende Sted. Da man bragte i Erfaring, at den Skytterlaget af Formandskabet givne Koncessionstid snart udløb, indgik Bestyrelsen til Magistraten med Andragende om, at den Skytterlaget hertil givne Koncession ikke måtte fornyes af Hensyn til de for Publikum generende og ikke ufarlige Skydeøvelser, hvorved disse smukke Anlæg ikke besøgtes i den Udstrækning, de fortjente. Dette Andragende ledede også til, at fornyet Koncession blev Skytterlaget nægtet.

Vistnok væsentlig på Grund af den regnfulde Sommer har Besøget ved Foreningens Hytter og Stationer i Troldheimen og Tydalen været mindre end vanlig. Madame Ragna Strand besørgede også ifjor Sommer Vertskabet ved Hytten i Troldheimen, ligesom Ole Rindal gjorde Tjeneste som Fører. Den i forrige årsberetning omtalte Færge blev udlagt i Folla istedenfor den tidligere Klop, der jevnlig reves bort af Flommen.

Det tidligere Fællesskab med Kristianssunds Turistforening om Hytten i Troldheimen er nu opløst, idet forrige Generalforsamling efter Bestyrelsens Anbefaling besluttede at modtage Kristianssunds Turistforenings Tilbud om Overdragelse af Hytten til Foreningens udelukkende Eiendom. Hyttens Drift foregik således sidste Sommer helt og holdent for vor egen Regning, hvilket i flere Henseender har sine Fordele, men hvorved til Gjengjæld Foreningens Budget bliver mere belastet.

Stud. med. G. Meisterlin har efter Bestyrelsens Foranstaltning opgået forskjellige Ruter i Troldheimen, opryddet Veien gjennem Svartådalen m. v.

Egen Båd i Gjevilvandet eller anden tilfredsstillende Ordning med Bådskyds over dette Fjeldvand lykkedes det heller ikke sidste Sommer at få ordnet, men da Bevilgning til dette Øiemed er for-

hånden, vil Bestyrelsen fremdeles have sin Opmærksomhed henvendt herpå.

Kloppen over Hytbækken ved Sprikletjernene vil iår blive udbedret af Erik L. Storli.

Som Fører på **Nedalen** tjenestgjorde sidste Sommer Kristen Nedal.

Formanden bereiste Tydals- og Nedalstrakterne m. v. og ordnede Anvendelsen af de Bidrag af Statstilskuddet til Turistformål for 1894—95, som den norske Turistforenings Direktion velvilligst har tildelt Trondhjems Turistforening. Kristen Nedal bliver for Fremtiden Fører på Nedalen for Kr. 30.00 pr. Sæson.

Kontrakt blev afsluttet med Lars Østby og Johannes Aas om Opførelse af en Turisthytte på **Storeriksvold** ved Essandsjøen på Fjeldovergangen: Storlien—Stuedal. Hytten vil få 2 Rum med 2 Senge i hvert og Kontraktsummen udgjør 375 Kr. Hytten skal efter Kontrakten være fuldt færdig til kommende Turistsæson og vil da også blive forsynet med det nødvendigste Inventar.

Båd i Essandsjøen er anskaffet og stationeret ved Esnaosen, hvor Bådnøst er opsat. Rorskarl fåes på Nedalen efter følgende Takster:

Esnaosen—Garklepvold Kr. 3.50 (1—3 Personer).
Do. —Sankåviken - 3.50 do. do.
Do. —Storeriksvold - 3.50 do. do.
For 4de Person et Tillæg af Kr. 0.50.

Aftale om Bådskyds den modsatte Vei, fra Storeriksvold, er ligeledes truffet efter følgende Takster:

Storeriksvold—Fiskåen Kr 1.00 (1—3 Personer).
Do. —Esnaosen - 1 50 do. do.
For 4de Person et Tillæg af Kr. 0.50, idet Turistforeningen vil bidrage med Kr. 1.00 pr. Dag for en Mand, stationeret på Storeriksvold som Fører og Rorskarl i Turisttiden fra 4de Juli—20de August.

Klop over Fiskåen er ligeledes opført, ligesom Aftale er truffet med Lars Østby om Anlæg af Klop over Djupholma, der ved Storeriksvold falder ud i Essandsjøen, samt over Ramslibækken.

Samtlige Kloppe, over Fiskåen, Djupholma og Ramslibækken, skal Lars Østby besørge udlagt og indtaget for Kr. 16.00 pr. År.

Turister, der befarer Linjen: Storlien—Stuedal eller omvendt, kan altså nu vælge mellem at tage Bådskyds over Essandsjøen eller passere rundt denne.

Ruten: Østby—Lillefjeld vil blive opvardet til Sommeren, hertil haves Bidrag af Statstilskuddet.

Kultiveringen af disse Trakter — de mest tiltrækkende og smukkeste Høifjeldstrakter vi utvilsomt har nordenfjelds — er nu bleven af større Interesse, idet den svenske Turistforening til Sommeren formentlig vil få istand sin Turisthytte Nord for Sylene. Man kan på disse Trakter således vistnok også påregne nogen Turisttrafik fra svensk Side.

Til Udvidelse af Stationen Nedalen har Foreningen iår velvilligst erholdt et nyt Bidrag på 350 Kr. af Statstilskuddet til Turistformål. De i denne Anledning med Johannes Ås, Tydalen, førte Forhandlinger er endnu ikke afsluttede, men man har nu nærmest fæstet sig ved Tanken på Opførelse af en selvstændig Turisthytte på Nedalen, afdelt i 2 Rum, ligesom Hytten på Storeriksvold. Kontraktsummen vil komme til at dreie sig om 400 Kr. Det er Meningen, at denne Turisthytte skal blive færdig til Sommeren 97.

Aftale om nye Opvardninger i Fjeldtrakterne: Tydalen—Nedalen—Meraker blev også trufne af Formanden, og endel af disse er allerede i Høst udførte. Resten bliver færdig til kommende Turistsæsons Begyndelse, nemlig:

Gammelvoldsjø—Skarpdalsvold,
Storeriksvold— do.,
Skarpdalsvold—Lillefjeld Grube,
Storeriksvold—Fiskåkloppen og
Fiskåkloppen—Esnaosen.

Afvisere vil til Sommeren 96 opsættes ved Gammelvoldsjø og oppe på Røkjølen på Overgangen fra Østby til Lillefjeld Grube — Gilså Hytte. Man vil forøvrigt se til at få opsat egne Normalafvisere på mere vigtige Punkter i de forskjellige Ruter og agter til en Begyndelse at opsætte sådanne ved:

Bådstøet ved Esnaosen, Rotåtjernet ved Stuevold, Adamsvold

i Ridalen, Løvås i Horrig, Drugua i Reisdalen, Fiskåkloppen ved Essandsjøen, Svartåkloppen i Foldalen, Bådstøet i Folla.

På sidst afholdte Generalforsamling vedtoges en Henstilling til Bestyrelsen om at virke for Anskaffelsen af et nyt, mere tidsmæssigt og hurtiggående Dampskib på Selbusjøen. Bestyrelsens Forsøg på at udrette noget i denne Retning har nu, ligesom tidligere, strandet på den fornødne Tilslutning fra Selbyggernes egen Side, og ihvorvel man fremdeles har den Opfatning, at et tidsmæssigt Turistskib på Selbusjøen vilde bidrage meget til Turistvæsenets Udvikling i disse naturskjønne Trakter, nærer man dog for Tiden lidet Håb om at se denne Tanke realiseret. Såsnart Forholdene imidlertid skulde stille sig gunstigere, vil Bestyrelsen på enhver Måde støtte dette Foretagende.

Et Forsøg på, ved Henvendelse til Hansom Co., at få arrangeret fast Deligencefart mellem Heimdal og Brøttem i Sommermånederne, har ikke ført til noget Resultat.

Generalforsamlingens Beslutning om, at Turister, der ikke er Medlemmer af Foreningen, for Fremtiden skulde betale et Tillæg af 50 % til de gjældende Takster for Nattelogi, blev inden Sæsonens Begyndelse meddelt vedkommende Stationsholdere.

I længere Tid har Bestyrelsen arbeidet på at få udarbeidet et Oversigtskart over det Turistterritorium, der går ind under Foreningens Virkefelt. Omkostningerne ved et sådant Kart har imidlertid vist sig at være så store, at denne Tanke hidtil ikke har ladet sig gjennemføre.

Ifjor indgik man imidlertid påny til Brændevinssamlagets Direktion med et Andragende om Kr. 1000.00 til et sådant Kart, hvilket Andragende denne Gang blev indvilget, og da Foreningen af egne Midler ser sig istand til at opføre Kr. 500.00 på sit Budget for kommende År, har man således nu ialt Kr. 1500.00 til Rådighed. Underhandlinger har været førte med Ingeniør Aslaksen, den geografiske Opmåling, Cammermeyer m. fl., og fra Cammermeyers Boghandel foreligger nu Tilbud om, at 500 Ekspl. af Per Nissens Reisekart, sydlige Norge, nordlige Blad — omfattende de to trondhjemske Amter samt de nordlige Dele af Østerdalen, Gud-

brandsdalen og Dele af Nordfjord — kan overlades Foreningen for Kr. 400.00, — 1000 Ekspl. for Kr. 750.00.

Bestyrelsen modtog ifjor Høst, med Anbefaling fra Bergens Turistforening, en Anmodning fra Dr. Scharlach om at støtte en af ham projekteret Foredragsturné til forskjellige større Byer i Udlandet, i Hensigt at virke for en øget Turiststrøm af Udlændinger til Landet. Man fandt ikke at kunne støtte et Arbeide i denne Retning med Pengebidrag, men troede på den anden Side at burde fungere som Mellemled mellem Dr. Scharlach og de i Turisttrafiken interesserede Forretningsmænd og industridrivende, og indbød derfor disse til et Møde i Handelsforeningen for at drøfte Sagen. Her enedes man om, at de trønderske Interesser ved denne Leilighed fortjente at varetages og en Subskriptionsliste til Tegning af Bidrag blev af Foreningen omsendt. I det hele tegnedes et Beløb af Kr. 650.00, hvorover særskilt Regnskab er afgivet af Kassereren til Revisionen. Forinden sin Afreise var Dr. Scharlach heroppe og redegjorde for sin Plan m. v.

Til Bestyrelsen er fra Dr. Scharlach indgået Underretning om, et 2 Foredrag er afholdte: ét i den norske, ét i den literære Klub i London. Senere er Foredrag afholdte i Leipzig, også over de nordenfjeldske Trakter, til hvilke Foredrag Bestyrelsen besørgede det fornødne Antal Lysbilleder anskaffede.

Formanden foretog sidste Høst en Reise til Granfos og Hærfos i Vuku, for at gjøre sig bekjendt med Udrasningerne m. v. til Orientering for Turister, der til Sommeren ønsker at tage disse Naturomvæltninger i Øiesyn. Fotograf medfulgte og nogle Fotografier vil ledsage Formandens Beretning om Reisen, der indtages i det trykte Årsskrift.

Bestyrelsen vil søge den trykte Årsberetning om Foreningens Virksomhed efterhånden udvidet til et Årsskrift med Turistmeddelelser fra det nordenfjeldske. Allerede sidste År udvidedes Årsberetningen i Format og et Par Meddelelser fra Formanden og Bestyrelsens Medlem, Adjunkt Bugge, indtoges m. v. Iår er leveret Meddelelser fra Formanden, Stud. med. Meisterlin, Løitnant K. Klingenberg og Student Jørgen Lysholm, hvilke samtlige vil blive trykte.

Det siger sig imidlertid selv, at Udgivelsen af et sådant Årsskrift, som tilsigtet, ikke vil kunne ske uden forøgede Ofre. Først med et voksende Medlemsantal vil noget væsentligt i denne Retning kunne udrettes. Tillige må man påregne literære Bidrag til et sådant Årsskrift fra alle nordenfjeldske Turistinteresserede. Fra Turister, som på sine Færder nordenfjelds medbringer Fotografiapparat, vil Bestyrelsen være særdeles taknemlig for at få Prospekter indsendt til Gjennemsyn for eventuelle Klichéer.

Gjennem Hr. Henrik Møller har Foreningen modtaget 8 Klichéer og et lidet Restbeløb i Penge som Gave, samt 1800 gjenværende Eksemplarer af den illustrerede Brochure „Trondhjem“ på tysk og engelsk. Disse vil blive distribuerede i Udlandet.

Da der ved gjentagne Leiligheder er fremkommet Opfordring til Foreningen om at virke for, at de trønderske Interesser bliver varetagne ligeoverfor den stærke Konkurrence fra andre Dele af Landet for at lede Strømmen af udenlandske Turister ind på de specielle Ruter, vil man iår ansøge Brændevinssamlaget om 2500 Kr. til Udgivelse af en ny, kortere, illustreret Reklamebrochure på engelsk og tysk til Uddeling i Udlandet m. v. — for derved at fortsætte det ovenfor omhandlede, påbegyndte Arbeide i denne Retning.

---

10. Sammendrag af Kassabogen: $^{7}/_{3}$ 1895—$^{6}/_{3}$ 1896.

A. Indtægt.

1.	Kassebeholdning pr. $^{7}/_{3}$ 1895	Kr.	34.02
2.	Indkomne Restancer på Kontingent	-	21.00
3.	Udtaget af Bankerne	-	1590.00
4.	Medlemskontingent for 1895	-	773.00
5.	Andel i Statstilskuddet for $18^{94}/_{95}$ og $18^{95}/_{96}$ til Turistvæsenets Fremme	-	700.00
6.	Refusion fra Kristianssunds Turistforening	-	109.96
7.	Reisehåndbogen, 2den Udgave	-	73.00
8.	Refusion af Porto	-	0.04
9.	Bidrag af Brændevinssamlaget	-	1500.00
10.	Indkommet i Bøssen på Fjeldsæter	-	0.29
11.	Refusion af Udlæg i Anledning Dr. Scharlachs Foredragsturné	-	8.14
12.	Indbetalt (som Gave) et Restbeløb (Overskud af Omkostningerne ved Brochuren „Trondhjem") ved Ciselør Henr. Møller	-	10.84
13.	Indkommet på Kontingent for 1896	-	3.00
14.	Renter for 1895 i Bankerne	-	75.70
	Tils.	Kr.	4898.99

B. Udgift.

1.	Porto for Breve og Pakker, Telegrammer	Kr.	27.51
2.	Båd i Essandsjøen, Klop over Fiskåen samt Bådnøst ved Essandsjøen	-	88.00
3.	Foreningens Bud	-	24.75
4.	Kontingent til „Svenska Turistföreningen" for 1895	-	3.00
5.	Udgifter i Anledning Generalforsamlingen	-	27.60
6.	Tegning til en Normalturisthytte m. v.	-	20.00
7.	Indsat i Bankerne (inklusive Renter)	-	2725.70
8.	Avertissementer og Trykning	-	117.41
9.	Telefon	-	12.50
10.	Assurance af Hytterne med Inventar	-	39.30
	Overf.	Kr.	3085.77

	Overf.	Kr.	3085.77
11.	Hytten på Gråkallen: Tilskud til Vertinden, Kopi af Oversigtskartet, Reparationer, div. Inventar, Afvisere m. v.	-	78.64
12.	Reparation af Veien: Tungen - Gråkallen samt Anlæg af ny Gangsti fra Gråkalveien forbi Vintervandet	-	81.25
13.	Inspektionsreiser og Opgåelse af nye Ruter	-	212.06
14.	Opførelse af en Hytte på Storheia	-	759.40
15.	Sekretær og Kasserer: Gage $^{12}/_{2}$ 95—$^{12}/_{2}$ 96	-	100.00
16.	Opvardninger og Kloppe i Tydalstrakterne m. v.	-	27.70
17.	Førere på Nedalen og i Troldheimen	-	86.00
18.	Arkivet og Kontoret, div. Anskaffelser, Bøger, Karter, Fotografier og Vimpler	-	85.20
19.	Hytten i Troldheimen: Færge i Folla, Værtinde etc.	-	98.00
20.	For Anmeldelse af forøvet Hærværk ved Gråkallen	-	10.00
21.	Opførelse af en Turisthytte på Storeriksvold ved Essandsjøen: Forskud til Kontraktørerne	-	250.00
22.	Kassabeholdning pr. $^{6}/_{3}$ 1896	-	24.97
	Tils.	Kr.	4898.99

11. Oversigt over Foreningens Formue pr. 6te Marts 1896.

1.	Turisthytten i Troldheimen, brandtakseret for Kr. 2800.00		
	Inventar i samme, brandtakseret for - 800.00	Kr.	3600.00
2.	Turisthytten på Gråkallen med Kjøkkenbygning og Privet samt Inventar, brandtakseret for . .	-	3000.00
3.	Turisthytten på Storheia, brandtakseret for . .	-	900.00
4.	Turisthytten på Storeriksvold ved Essandsjøen, — bliver færdig til Sommeren — hidtil kostet	-	250.00
5.	Inventar vedkommende Arkivet	-	200.00
6.	Do. på Nedalen samt Færge i „Nea“ . .	-	200.00
7.	Do. - Græslivold i Tydalen	-	50.00
8.	Do. - Vollansæter	-	20.00
9.	Depositum af Hermetik på Nedalen og Stuedal	-	32.30
10.	Restancer på Kontingent Kr. 36.00 — hvoraf antages at indkomme	-	6.00
11.	Indestående i „Den nordenfjeldske Kreditbank“	-	1171.14
12.	Indestående i „Privatbanken“	-	1423.11
13.	Kassebeholdning hos Kassereren	-	24.97
14.	Beholdning af Reisehåndbøger, 2den Udgave:		
	Hos Formanden 32 indb. Ekspl. Kr. 32.00		
	I Materie 400 — . - 312.00	-	344.00
15.	Tilgode af A. Bruns Boghandel for 152 indbundne Ekspl. af Reisehåndbogen, hvorfor ikke modtaget Opgjør	-	152.00
16.	Tilgode af A. Bennett for 10 Ekspl. af do. .	-	10.00
17.	Færgen i „Folla“ (Troldheimen)	-	22.00
18.	Båden i Essandsjøen med Bådstø	-	80.00
		Tils. Kr.	11,485.52

Herfra går følgende afsatte, men ikke udbetalte Beløb:

Overf. Kr. 11.485.52

Overf. Kr. 11.485,52

1.	Til et Oversigtskart over de to trondhjemske Amter	Kr. 1500.00	
2.	Til Opvardninger og Kloppe (bl. a. Djupholma ved Storeriksvold) i Ruten: Østby—Lillefjeld—Meraker	- 60.00	
3.	Til Udstyr af Hytten på Storheia samt Anlæg af Gangsti fra Storheia om Skjelbredvand til Marken ved Bynesveien	- 200.00	
4.	Til Båd i Gjevilvandet . . .	- 100.00	
5.	Bidrag til et Kart over Trakterne om Gråkallen og Storheia (udarbeides af Ingeniør Aslaksen) . .	- 150.00	
6.	Indgået i denne Måned af Statsbidraget for $18^{95}/_{96}$ til Udvidelse af Stationen „Nedalen“ . . .	- 350.00	
			- 2360.00
	Igjen som beholden Formue		ca. Kr. 9125.52

12. Bestyrelsens Forslag til Budget for 18⁹⁶/₉₇.

A. Indtægt.

1.	Restancer på Kontingent	Kr.	6.00
2.	I „Den nordenfjeldske Kreditbank"	-	1171.14
3.	I „Privatbanken" i Trondhjem	-	1423.11
4.	Kassabeholdning	-	24.97
5.	Salg af Reisehåndbøger	-	120.00
6.	Medlemskontingent 1896	-	750.00
7.	Renter i Bankerne	-	80.00
8.	Refusion for Salg af Hermetik på Nedalen og Stuedal	-	10.00
9.	Påregnet Bidrag af Brændevinssamlaget til Udgivelse af en Brochure	-	2500.00
	Tils.	Kr.	6085.22

B. Udgift.

1.	Til et Oversigtskart over de to trondhjemske Amter, hvoraf Kr. 500.00 af Foreningens egne Midler og Kr. 1000.00, der udgjør Brændevinssamlagets Bevilgning til dette Øiemed; tils.	Kr.	1500.00
2.	Til Anlæg af Gangsti fra Storheia ned på Bynesveien (ved Marken, Skjelbredvand) samt til lidt Udstyr af Hytten på Storheia	-	200.00
3.	Til et Kart over Trakterne om Gråkallen og Storheia (udarbeides ved Ingeniør Aslaksen)	-	150.00
4.	Til Udgivelse af en ny, illustreret Brochure over Trondhjem og de to trondhjemske Amter — til Gratisuddeling i Udlandet m. v.	-	2500.00
5.	Til Båd i Gjevilvandet	-	100.00
6.	Til nye Kloppe (bl. a. over „Djupholma" ved Storeriksvold) og til fortsatte Opvardninger i Ruten: Østby—Lillefjeld—Meraker m. v.	-	60.00
7.	Til en Turisthytte på Nedalen samt til Fuldførelse af Turisthytten på Storeriksvold og Udstyr til samme	-	650.00
	Overf.	Kr.	5160.00

	Overf.	Kr.	5160.00
8.	Førerlønninger	-	130.00
9.	Assurance	-	60.00
10.	Kasserer, Sekretær og Bud	-	130.00
11.	Porto, Avertissementer, Klichéer og Trykning af Årsskriftet	-	200.00
12.	Vedligeholdelse af Hytterne med Inventar og eventuelle Stationsbidrag	-	175.00
13.	Anbringelse af Afvisere, Vedligeholdelse og Udbedring af Opvardninger og Blinkninger, samt Indtag og Udlæg af Klopper på de forskjellige Ruter	-	60.00
14.	Inspektionsreiser og Opgåelse af nye Ruter	-	130.00
15.	Tilfældige Udgifter	-	40.22
	Tils.	Kr.	6085.22

Bestyrelsen for Trondhjems Turistforening,
den 25de Marts 1896.

XIII. Den 9de årlige Generalforsamling

i **Trondhjems Turistforening** afholdtes Lørdag den 28de Marts 1896 i Handelsforeningens Lokale. Ca. 35 Medlemmer var ialt fremmødte.

Forhandlingerne lededes af Formanden, Overlærer **C. Schulz,** der oplæste foranstående Årsberetning, som enstemmig vedtoges. Sammendrag af Kassabogen for forløbne Budgetår fremlagdes, ligesom Oversigt over Foreningens Formue. Videre decideredes Årsregnskabet, hvortil Revisorerne kun havde gjort en enkelt Antegnelse, hvorefter Kassereren meddeltes Decharge. Bestyrelsens Forslag til Budget for $18^{96}/_{97}$ oplæstes og blev enstemmig vedtaget. De efter Tur aftrædende Medlemmer af Bestyrelsen, Adjunkt **M. Bugge** og Ingeniør **L. F. Weidemann** gjenvalgtes enstemmig. De aftrædende Suppleanter for Bestyrelsen, Ciselør **H. Møller,** Kjøbmand **O. Grilstad** og Fuldmægtig **N. Noodt** blev ligeledes enstemmig gjenvalgte. Til Revisor gjenvalgtes Kjøbmand **A. Bennett** og til nyt Medlem af Revisionen istedenfor Kjøbmand L. Thaulow, der havde frabedt sig Gjenvalg, valgtes Kjøbmand **F. Engelbreth Møller.**

Formanden redegjorde for, hvad der hidtil var foretaget i Anledning af det længe påtænkte **Oversigtskart** over Foreningens Virkefelt og anmodede de tilstedeværende Medlemmer om at udtale sig om dette Anliggende. Af de fremkomne Udtalelser fremgik, at der var Enighed om at de påbegyndte Underhandlinger med Cammermeyers Forlag burde fortsættes (kfr. Årsberetningen) samt at der tillige undersøgtes nærmere om Omkostningerne ved Udarbeidelsen af et nyt Kart.

Man gik derefter over til at behandle den **nye Vei til Gråkallen,** hvilken Sag man havde besluttet at forelægge Generalforsamlingen på Grund af dette Projekts store Betydning og de betydelige Omkostninger, det medførte. Efter at Formanden indgående havde udredet denne Veisags Sammenhæng med Arbeidet for et Sanatorieanlæg paa Fjeldsæter eller Henriksåsen, idet Brændevinssamlaget og Trondhjems Sparebank havde gjort sine Bevilgninger til Veien afhængig af, at Sanatorieforetagendet var sikret, undergaves Sagen almindelig Diskussion. I denne deltog D'Herr. Dr.

Brodtkorb, Bankkasserer Brinchmann, Kjøbmand B. Iversen, Ciselør H. Møller, Arkitekt Norum, Slagter Bohne, Viceformanden Kjøbmand E. A. Tønseth, Apotheker Brun, Agent Nossum m. fl. og det viste sig, at Stemningen enstemmig gik i den Retning, at man anså det foreslåede Veianlæg af stor Betydning for Byen og at Tiden nu var inde til at søge dette Projekt realiseret, uafhængigt af et Turisthotel eller Sanatorium, idet alle var enige om, at havde man først Veien, kom Turisthotellet efter.

Der besluttedes, at Foreningen iår skulde indgå til Brændevinssamlagets Direktion med et Andragende om at få sig bevilget et Beløb af 20,000 Kr. til Påbegyndelse af Arbeidet, hvis Fuldførelse enten måtte sikres ved en Tillægsbevilgning på 10000 Kr. af Brændevinssamlagets Overskud for kommende År eller derved, at et Sanatorieselskab med fuldt tegnet Aktiekapital måtte blive dannet inden 17de Juni 1897, hvorved Betingelsen for de af Brændevinssamlaget og Trondhjems Sparebank allerede bevilgede Midler — tils. Kr 17500 — til Veien, var opfyldt og dette Beløb således disponibelt. Skede dette, kunde Brændevinssamlaget igjen inddrage det overskydende Beløb, som ikke medgik, idet det hele Veianlæg af Ingeniørkaptein Heyerdahl kun var kalkuleret til noget over 30000 Kr.

Kjøbmand **B. Iversen** henledede Opmærksomheden paa Kristianstensbakkens sørgelige Forfatning ligeoverfor de mange fremmede Turister, der besøger den smukke Udsigt fra Kristiansten. Han fremsatte Forslag om, at Turistforeningen indgik med et Andragende til Magistraten om at Kristianstensbakken og Veien forbi Fæstningen udbedredes.

Formanden foreviste en Del af Hr. Fotograf E. Olsen efter Turistforeningens Foranstaltning udførte Lysbilleder fra nordenfjeldske Turisttrakter.

XIV. Forskjellige Meddelelser.

Turisthytten i Troldheimen åbnes som vanlig 12te Juli og lukkes 20de August. I denne Tid vil Vertinde og Fører være tilstede. Ifølge Bestyrelsens Beslutning af $^{11}/_{1}$ d. Å. er Taksterne for Frokost og Aftensmad forhøiede fra Kr. 0 50 til Kr. 0,70.

Turisthytten paa Gråkallen åbnes efter forudgående Bekjendtgjørelse i Aviserne. Vertinde vil være tilstede, når Veiret er godt.

Turisthytten paa Storheia vil ligeledes åbnes efter forudgående Bekjendtgjørelse i Aviserne. Kaffekjedel vil forefindes, derimod må de Besøgende selv sørge for Vand og Brændsel.

Turiststationen Nedalen er åben fra 12te Juli—20de August. **Kristen Nedal** gjør Tjeneste som Fører og Rorskarl over Essandsjøen. Takst for Roing se Årsberetningen.

Turisthytten på Storeriksvold ved Essandsjøen er ligeledes åben fra 12te Juli—20de August. Fører og Rorskarl er i denne Tid tilstede ved Hytten. Takst for Roing se Årsberetningen.

Som Legitimation for Medlemmer tjener også iår Kassererens Kvittering for erlagt Årskontingent. Særskilte Legitimationskort er også at erholde ved Henvendelse til Kassereren. De, der ikke er Medlemmer af Foreningen, må betale 50 $^{0}/_{0}$ Tillæg for Nattelogi ved Foreningens Hytter og på de Stationer, der har vedtaget Foreningens Takster.

Indmeldelser i Foreningen sker ved Henvendelse til Formanden, Overlærer C. Schulz eller til Sekretæren, **L. F. Weidemann**; begges Adresse er Indherredsveien 5, Telefon No. 782.

Meddelelser af Interesse for Turister, Forslag om eventuelle Forbedringer, Opvardninger m. v., samt Bidrag, Rutebeskrivelser og Turistmeddelelser til Foreningens Årsskrift 1897 bedes velvilligst indsendt inden Januar 1897.

XV. Takster for Bevertning,

(vedtagne af en Flerhed af Stationsholdere).

I. For almindelig Landskost:

Natteherberge		Kr. 0.40
Frokost alene		- 0.40
Middag		- 0.60
Aftensmad		- 0.40
Aftensmad, Natteherberge & Frokost		- 1 20
Helt Døgns Kost & Logi		- 1.60
1 Kop Kaffe eller Te		- 0.10
1 Kumme (ca. 1 Liter) nysilet Melk		- 0.10
1 Flaske Bayerøl: i Lavbygderne og på Stationer		- 0.40
do. do. tilfjelds	0.60	- 0.70

Til Frokost og Aftensmad ventes da ydet: Brød, Smør, Ost, Kaffe, Te eller Melk og om muligt 1 Eg pro persona.

Til Middag: det samme samt Spegekjød, Spegeflesk eller Fisk og — om muligt — Poteter eller Risengrød. Som Drikke serveres da Melk. Stellet må være rensligt og Maden ubedærvet.

II. For bedre Bevertning, hvor sådan kan ydes:

Natteherberge	Kr. 0.50
Frokost	- 0.50
Middag	- 1.00
Aftensmad	- 0.50
Fuldt Døgns Kost og Logi	- 2.50

Til Frokost og Aftensmad serveres da: Brød, Smør, Gjedeost, Eg, Kaffe, Te eller Melk.

Til Middag: Steg eller Beaf, Kjødkager med Poteter, Brød og Melk. En enkelt Kop Kaffe, (Te), 1 Kumme Melk og Øl som ovenfor. Serveres Hermetik betales dennes Kostende + 25 pCt. Tillæg. For Tilberedning af Hermetiken ydes et lidet Tillæg efter Omstændighederne.

NB. De Turiststationer, der har vedtaget disse Takster, har fået sig tilsendt en **rød Vimpel med T. T. i hvidt.**

Turister, der ikke er **Medlem** af „Trondhjems Turistforening“ betaler for Nattelogis et Tillæg af 50 $^{0}/_{0}$.

Som Legitimation tjener indtil videre Kvittering for betalt Kontingent i det forløbne År.

XVI. Medlemsfortegnelse

pr. 1ste April 1896.

A. Livsvarige Medlemmer:

Hansen, A. L., Kjøbmand
Thomle, E. A., kongelig Fuldmægtig, Rigsarkivet, Kristiania.

B. Årsbetalende Medlemmer:

Aas, Ole, Guldsmed
Adeler, Otto D., Bankchef
Alstad, A. S., Bagermester
Andersen, Anton, Sadelmager
Arentz, N. P., Overlærer
Aslaksen, E., Ingenier

Bachke, A. S., Direktør, Ringve
Bachke, Halvard, Advokat
Bade, Heinr., Restaurator, „Fossestuen"
Bauck, Hans, Overretssagfører
Baumann, Carl. fhv. Dampskibsexpeditør
Beichmann, F., Politimester
Bennett, A., Kjøbmand
Berg, Andr., Overretssagfører
Berg, Arthur, Kjøbmand
Berg, Claus, Konsul
Berg, Lauritz, Bankkasserer
Bergersen, Bernh., Overretssagfører
Bergh, Johan, Assessor
Berle, W., Kjøbmand
Birch, Fr., Selbu
Bohne, F. M., Slagtermester
Bomhoff, Karl, Bankdirektør
Borthen, Lyder, Dr. med.
Borthen, Tob., U., Grosserer
Braae, Olaf, Kjøbmand
Bratt, Johan F., Agent
Brinchmann, Chr., Bankkasserer
Brinchmann, Chr., jr., Handelsfuldm.
Brock, A., Skoleinspektør
Brodtkorb, Chr. Læge
Brun, A., Boghandler
Brun, Johan, Apotheker
Bruun, Fritz, Kjøbmand
Bruun, Jac, Kjøbmand
Bryn, Halfdan, Læge
Brænne, Bernh., Farver
Buaas, Ingebr., Overretssagfører
Bugge, M., Adjunkt
Bye, C. M., Forstander
Bøckman, M., Læge
Bødtker, Fr., jr., Læge
Børseth, L., Farver

Castberg, T., Kaptein, Meldalen
Christensen, Joh., jr., Arkitekt
Christophersen, G., Handelsmand, Selbu
Clausen, P. A., Hoteleier
Conradi, P., Læge, Stjørdalen
Daae, Robert, Disponent
Dahl, A., Kjøbmand
Dahl, Hans L., Kjøbmand
Dahl, Ole, Kjøbmand
Dietrichson, O., Kaptein, Kristiania
Digre, Johannes, Fabrikeier

Dybdahl, P., Amtsskolebestyrer, Stadsbygden

Eggen, Olaf, Kjøbmand
Eid, Chr. M., Agent, Hamburg
Erichsen, E., Konditor
Erichsen, H. S., Læge
Eriksen, Anton O., Politifuldmægtig
Eriksen, A. Holbæk, Boghandler
Evensen, P., Bundtmager

Falck, F., Urmager
Finch, H., Forstander
Finne, Jacob, Konsul
Fleischer, Kr., Assessor
Fornæs, O., Kjøbmand

Geeve, Georg, Vognfabrikant
Gehe, R., Restaurator
Gill, A. T., Løitnant
Gjemsøe, P., Hoteleier
Gløersen, P., Overretssagfører
Gould, E. F. R., London
Gould, T. H., do.
Grilstad, Olaf, Kjøbmand
Grønning, Emil, Kjøbmand
Grønning, M., Lærer
Grønvold, Jac., Maskiningenier
Guttormsen, S., Stadskonduktør

Hagen, J., Læge
Hagen, Peter L., Handelsbetjent
Halset, M., Handelsreisende
Halvorsen, Magnus, Grosserer
Hansen, H. O., Kjøbmand
Hansen, Kr., Handelsgartner
Hansen, Peter A., Garveribestyrer
Hansen, Thv., Fabrikeier
Hartmann, M. H., Kjøbmand
Heiberg, J., Læge
Helberg, Joh., Kjøbmand
Helgerud, G. H., Disponent
Hellen, R., Kjøbmand
Hertzberg, H., Dampskibsfører
Hielm, Chr., Driftsbestyrer
Hirsch, Robertus J., Apotheker
Hoff, Arnulf, Guldsmed
Hoff, Jens, Kjøbmand
Hoff, L. M., Bagermester
Hoff, S., Urmager
Hoff. T., Kaptein, Molde
Hoff, W., Bagermester
Hofflund, Alf, Arkitekt
Holm, O., Kaptein
Holst, I. M., Kjøbmand
Horneman, Th., Godseier, Rissen
Huitfeldt, Herm., Konsul
Huitfeldt, Ivar, Konsul
Hval, A., Prest
Høe, Jacob, Politifuldmægtig, Kristiania
Høitomt, J., Kaptein

Ihlen, Emil K., Bankchef, Aalesund
Iversen, B., Grosserer

Jacobsen, C. M., Overretssagfører
Jelstrup, Henr., Overretssagfører
Jensen, V., Postmester
Jenssen, Anton, jr., Konsul
Jenssen, Caroline, Frue
Jenssen, H. P. Ritmester
Jenssen, Harald, Bryggerieier
Jenssen, Halvor, Kjøbmand
Jenssen, Hanna, Frk.
Jenssen, Nikolai, Banksekretær
Jervell, B., Dampskibsfører
Johansson, C. T., Kjøbmand
Johnsen, Rolf, Kjøbmand
Jürgens, H. G., Verksbestyrer
Jørgensen, Jørgen, Kjøbmand

Kindt, Olaf, Læge
Kjeldsberg F., Handelsfuldmægtig

Kjeldsberg, R., Konsul
Kjærem, Charles, Restaurator
Kliemeck, Julius, Kjøbmand, Berlin
Klinge, Nicolay, Kjøbmand
Klingenberg, Ingvar, Kjøbmand
Klingenberg, Odd, Overretssagfører
Klingenberg, Sverre, Overretssagfører
Knoff, C. A., Kaptein
Knoff, Chr., Ingeniør
Knoff, S. O., Fabrikeier
Knudsen, W., Kaptein
Knudtzon, C. A., Ritmester
Knudtzon, H. P. H., Statsadvokat
Kock, Alb. Emil, Malermester
Krogh, C. A., Driftsassistent
Krogh, Vilh., Brugseier, Kjøstad
Kunig, H., Bygmester
Kuraas, Iver, Gårdbr., Jensvold
Kvenild, Axel, Bogholder
Kvenild, I. M., Kontorchef
Kvenild, Karl, Kjøbmand

Larsen, Hans, Grosserer
Larsen, Lauritz, Faktor
Lassen, Carl, Kjøbmand, Hamburg
Laugsand, O., Farmaceut
Lein, J., Kaptein
Lindemann, Thv., Dr. filos., Fabrikbestyrer
Lossius, K., Adjunkt
Lund, K., Ingeniør
Lund, P. A., Restaurator
Lund, Rasmus, Mægler
Lundgreen, Fr., Kjøbmand
Lykke, Ivar, Handelsfuldmægtig
Lyng, Joh. D., Kjøbmand
Lyng, Joh.s, Institutbestyrer
Lysholm, Bjarne, Læge
Lysholm, Jørgen, Student
Løchen, Olaf, Overretssagfører
Løcke, H., Overretssagfører
Løken, Haakon, Redaktør
Løken, Ole, Overretssagfører
Madsen, M., Kjøbmand
Malthe, F. E., Direktør
Matheson, Birger, Kjøbmand
Matheson, Chr., Kjøbmand
Matheson, Jacob, Kjøbmand
Matheson, Valdemar, Kjøbmand
Matzow, Jens, Havneassistent
Mogstad, E. D., Kjøbmand
Monssen, O. Andr., Kand., Kristiania
Monsen, G., Stiftskapellan, Namsos
Moe, Jacob, Inspektør
Motzfeldt, Arthur, Ingeniør
Moxnes, N., Vognmand
Moxness, O. A., Blikkenslager
Møller, H., Cicelør.
Møller, F., Engelbreth, Kjøbmand

Neergaard, I. C., Kjøbmand
Nissen, Hartv., Løitnant
Nissen, Rasmus, stud. real., Kr.ania
Noodt, Nicolai, Fuldmægtig
Norum, Karl, Arkitekt
Nossum, Joh.s, Kjøbmand
Nydalens Fabrikker

Olsen, Edv., J., Verksejer
Olsen, E., Fotograf
Orkla, Dampskibet

Paasche, J. P., Bogbinder
Pedersen, Johan P., kand. mag.
Petersen, Andr., Foged
Petersen, Joh., Byfoged
Piene, J. C., Grosserer
Prøsch, G. C., Kjøbmand

Quilfeldt, A. F. v., Hotelejer

Raaen, I. C., Fuldmægtig
Rambech, A., Ingeniør
Richter, J. Overlærer
Richter, Olaf, Kand. jur.

Richter, O., Proprietær, Stjørdalen
Rise, O., Proprietær, Stjørdalen
Rogstad, Borgermester
Ryjord, J. E.. Grosserer
Rønning, Per, Kand. farm.

Schare, Chr., Fuldmægtig
Scharlach, Dr., Bergen
Schiøtz, Johs, Forstmester
Schultz, Andr., Læge, Kristiania.
Schulz, Carl, Overlærer
Sejersted, J., Oberstløitnant
Selmer Chr., Cand jur., Aalesund
Siem, Jul., Kjøbmand
Sjøberg, C. G., Hattemager
Skavlan, S., Sogneprest
Smedsaas, L. J., Grosserer
Smith, Riddervold, Overretssagfører
Solberg, L., Arkitekt
Solem, H., Handelsreisende, Kristiania
Sommerschield, Edv., Konsul
Sørck, A., Kaptein
Sørck, Henr., Kjøbmand
Sørck, Ludv., Kjøbmand
Sørck, Mimi, Frue
Stabel, A., Boghandler
Stabell, G., Institutbestyrer
Stabell, H. N., Kjøbmand
Steensgaard, Chr., Kjøbmand
Stoltz, D., Agent
Stoppenbrink, W. Kjøbmand
Strand, Bager, Rindalen
Strøm, Odin, Skomagermester
Swensson, P. G., Kjøbmand
Sørensen, H. I., Premierløitnant

Thams M., Grosserer, Orkedalen
Tharum, Julius, Kjøbmand
Thaulow, L., Kjøbmand
Torgersen, Oluf, Kjøbmand
Trapness, Alb., Bagermester
Tønseth, Chr., Ekspeditør
Tønseth, Ernst A., jr., Kjøbmand

Weidemann, Lars, Ingeniør og Lærer
Weisser, Thv., Sparebankkasserer
Wessel, A., Kaptejn, Kristiania
Wessel, P., Bankboghølder
Widerøe. M. C., Bagermester
Wigen, A. F., Kjøbmand
Wilhelmsen, L. H., Kjøbmand

Øien, Adolf, Grosserer
Øien, Anton, Kjøbmand
Øyen, Søren, Kjøbmand